

รายงานวิจัย

เรื่อง

การปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ใน
สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
ในเขตกรุงเทพมหานคร

Adaptation of Small and Medium Enterprises (SMEs) in the
Epidemic Situation of the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)
in Bangkok

โดย

จิตาภา ธัญญรัตน์วานิช

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ชื่องานวิจัย: การปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้วิจัย: จิตภา ธัญญรัตน์วานิช

ปีที่ทำการวิจัยแล้วเสร็จ: 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจัดระเบียบแบบนิตินิ ได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมี 3 ส่วน 1) คำถามสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล (check list) 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (rating scale) 3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test ANOVA ผลการวิจัย พบว่า ผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจ ลดลง มากที่สุดจำนวน 334 คน คิดเป็นร้อยละความยั่งยืนในธุรกิจ ลดลง มากที่สุดจำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 90 การปรับตัวของผู้ประกอบการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.45$, $SD=0.81$) รายงานพบว่า การปรับตัวด้านสินค้าและบริการค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=3.91$, $SD=0.76$) รองลงมา การปรับตัวด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}=3.61$, $SD=0.80$) การปรับตัวด้านราคา ($\bar{X}=3.58$, $SD=0.72$) การปรับตัวด้านปัจจัยการผลิต ($\bar{X}=3.25$, $SD=0.72$) การปรับตัวด้านการส่งเสริมด้านการตลาด ($\bar{X}=2.92$, $SD=1.04$) ตามลำดับ เพศชายและเพศหญิงมีการปรับตัว ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำแนกตามการศึกษาสูงสุด (ผู้บริหารกิจการ) ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำธุรกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำแนกตามรูปแบบธุรกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำแนกตามมูลค่าสินทรัพย์ถาวร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) การปรับตัว โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

Research Title: Adaptation of Small and Medium Enterprises (SMEs) in the Epidemic Situation of the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Bangkok

Researcher: Chidapa Thanrattanavanich

Year: 2021

Abstract

Research to study the level of knowledge and understanding of small and medium enterprises (SMEs) in the situation of the coronavirus disease 2019 (COVID-19) epidemic in Bangkok. To compare the factors affecting the adaptation of small and medium enterprises (SMEs) in the epidemic situation of the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Bangkok. The sample group used in the research were small and medium enterprise entrepreneurs in Bangkok. by the Convenience Sampling method for 400 samples. The instrument used was a questionnaire consisting of 3 parts: 1) check list questions 2) factors affecting adaptation in the 2019 coronavirus epidemic (rating scale) 3) proposals Other recommendations The statistics used in the research were frequency, percentage, mean and standard deviation t-test ANOVA. The results of the research found that profits from business operations declined the most with 334 people, representing a percentage. Sustainability in the business was the most decreasing, with 358 people or 90 percent. The adjustment of entrepreneurs was found that the overall level was at a moderate level ($\bar{x}=3.45$, $SD=0.81$). and service, the highest average ($\bar{x}=3.91$, $SD=0.76$), followed by the adjustment in distribution channels ($\bar{x}=3.61$, $SD=0.80$), the adjustment in price ($\bar{x}=3.58$, $SD=0.72$) Production factor adjustment ($\bar{x}=3.25$, $SD=0.72$) Marketing promotion adjustment ($\bar{x}=2.92$, $SD=1.04$), respectively, male and female have adaptation. No difference, classified by age, differed statistically at the .05 level. Classified by highest education (Business executives) are no different. Classified by business experience, the difference was statistically significant at the .05 level. Classified by business model, the difference was statistically significant at the .05 level. Classified by type of operation differed statistically at the .05 level. Classified by fixed asset value differed statistically at the .05 level.

Keywords: Small and medium enterprises (SMEs), adaptation, Coronavirus disease 2019 (COVID-19) disease

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ใน กรุงเทพมหานคร

ในครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ที่ได้มอบทุนการวิจัย ประจำปี 2564 รวมถึงคณะกรรมการการวิจัยทุกท่านในการจัดทำรายงานวิจัยที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยชี้แนะแนวทางในการศึกษาวิจัยตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของผลงาน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ในการจัดทำรายงานฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

การจัดทำรายงานครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์จาก ผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดนนทบุรีทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์และครบถ้วน

จิตาภา ธัญญรัตน์วานิช

มีนาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐานการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.6 ประโยชน์ของงานวิจัย.....	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการ	6
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของโรคโควิด-19	12
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดการปรับตัว	19
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	26
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	26
3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	26
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	27
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	28
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
ตอนที่ 1 ข้อคำถามสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม (SMEs)	30
ตอนที่ 2 ผลกระทบของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร.....	33
ตอนที่ 3 การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร.....	34
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	50
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	51
5.2 อภิปรายผล.....	52
5.3 ข้อเสนอแนะ	53
5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	53
5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	53
บรรณานุกรม.....	55
ภาคผนวก แบบสอบถาม.....	57
ประวัติผู้วิจัย	63

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs).....	30
4.2 จำนวนและร้อยละผลกระทบของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019.....	33
4.3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).....	34
4.4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครด้านการปรับตัวด้านราคา.....	35
4.5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครด้านช่องทางการจัดจำหน่าย.....	36
4.6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครด้านการปรับตัวด้านการตลาด.....	37
4.7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครด้านการปรับตัวด้านปัจจัยการผลิต.....	38
4.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร ของการปรับตัวของผู้ประกอบการรายด้าน.....	39
4.9 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ	40
4.10 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร	41

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.11 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ใน สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครจำแนก ตามอายุ.....	42
4.12 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ใน สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครจำแนก ตามประสบการณ์ในการทำธุรกิจ.....	43
4.13 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ใน สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครจำแนก ตามรูปแบบธุรกิจ	44
4.14 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ใน สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครจำแนก ตามการดำเนินงาน.....	45
4.15 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ใน สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครจำแนก ตามมูลค่าสินทรัพย์ถาวร	46
4.16 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ใน สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครจำแนก ตามจำนวนพนักงาน.....	47
4.17 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	48

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	25

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2562-2563 มี หลากหลายเหตุการณ์ที่นำไปสู่ความไม่แน่นอน ทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก ทั้งในด้าน สภาวะความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก ภาวะฝุ่น PM 2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อหลายประเทศ ความ มั่นคงและปัญหาระหว่างประเทศ รวมทั้งภัยแล้งและล่าสุดคือ วิกฤตการณ์โควิด-19 ที่ส่งผล ต่อทั้งสุขภาพกาย และจิตใจรวมทั้งวิถีชีวิตของคนทั่วโลก รวมถึงเศรษฐกิจโดยรวมในรอบด้าน นี้คือตัวอย่างเชิงประจักษ์ของโลกใหม่ หรือ VUCA World ที่องค์กรและคนในยุคนี้ต้องเผชิญ โลกยุค VUCA (VUCA World) คือ “ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การแข่งขัน สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ ทั้งภายในและภายนอก ทำให้ทุก ภาคส่วนได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นผลมาจากกระแสใหญ่ของโลก 3 กระแส อัน ได้แก่ 1. กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) 2. กระแสการพัฒนาเทคโนโลยี (Big Bang of Technology) 3. กระแสความเป็นใหญ่ของเงินทุน (Financialization) โดยคำว่า VUCA นั้นประกอบด้วย คำ 4 คำ (ฮานินทร์ เอื้ออภิศร, 2560) มีความความหมาย (นรรชต์ ผืนเขียว, 2562) ดังนี้ V-Volatility ความผันผวนสูง ยากจะคาดเดา เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อย่างฉับพลันไม่ทันตั้งตัว U-Uncertainty มีความไม่แน่นอนสูง ขาดความชัดเจน C-Complexity มีความซับซ้อนสูง มีปัจจัยมากมายที่ต้องนำมาพิจารณา ประกอบการตัดสินใจ A-Ambiguity มีความคลุมเครือไม่ชัดเจนสูง ยากจะคาดเดาผลลัพธ์ได้” การรับมือกับกระแสโลกที่ผันผวนนี้

ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย ทั้งในด้าน การสร้างรายได้ประชาชาติ (GDP) การสร้างการจ้างงาน รวมถึงเป็นกลไกสำคัญของกระบวนการผลิต โดยมุ่งพัฒนา เอสเอ็มอี (SMEs) ให้เพิ่มขีดความสามารถและยกระดับใน การแข่งขัน รวมทั้งพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นในยุคความ ปกติแบบใหม่ (New Normal) ผ่านกิจกรรมและโครงการ ต่าง ๆ อาทิ การให้คำปรึกษาแนะนำเชิงลึกแก่เอสเอ็มอี (SMEs) สู้วิกฤติโควิด จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อบริหารจัดการ ธุรกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดทำแผนช่วยขับเคลื่อน องค์กรอย่างมีศักยภาพ ทั้งในภาวะวิกฤตและภาวะปกติ ซึ่งคาดว่าจะสามารถฟื้นฟูผู้ประกอบการกว่า 4,000 กิจการ เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่า 448 ล้านบาท (อุตสาหกรรมสาร, 2563)

ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่ มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น การประเมิน ผลลัพธ์การดำเนินการตามแผนแม่บทฯ พิจารณาจาก สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SME) ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน ประเทศ เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณา

สถิติผลิตภัณฑ์มวลรวม ของ SME ในระหว่างปี 2559 ถึงครึ่งแรกของปี 2563 (ม.ค.-มิ.ย.2563) มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ก่อนที่จะหดตัวรุนแรงในช่วงครึ่งแรกของปี 2563

อันเป็นผลกระทบจากการจำกัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และผู้บริโภคภายในประเทศขาดความเชื่อมั่นในการจับจ่ายใช้สอย กระทบต่อการประกอบการและรายได้ของภาคธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยวและบริการเกี่ยวเนื่องที่ได้รับผลกระทบสูง ทำให้สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของ SME ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 42.2 ในช่วงครึ่งปีแรกของปี พ.ศ.2563 ซึ่งห่างจากค่าเป้าหมายมากถึงร้อยละ 2.8 ทำให้การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้มีสัดส่วนเพิ่มเป็นร้อยละ 45 ในปี พ.ศ.2565 มีความท้าทายเพิ่มมากขึ้น ภาครัฐจำเป็นต้องมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเยียวยาและฟื้นฟูผู้ประกอบการอย่างเร่งด่วน มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ยังคงมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทฯ โดยการ สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ประกอบกับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการและรายได้ของภาคธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจท่องเที่ยวและบริการเกี่ยวเนื่องที่ได้รับผลกระทบสูง ภาครัฐจำเป็นต้องมีมาตรการให้ความช่วยเหลือเยียวยาและฟื้นฟูผู้ประกอบการอย่างเร่งด่วนเพื่อมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ รวมทั้งควรเร่งผลักดันการพัฒนาผู้ประกอบการในทุกระดับผ่านการอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจ รวมทั้งส่งเสริมการจัดทำโครงการส่งเสริมวิสาหกิจในทุกระดับของภาครัฐให้มีศักยภาพมากขึ้นเพื่อพัฒนาให้เกิดผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ที่สามารถขยายบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจและสามารถดำเนินธุรกิจได้เพิ่มมากขึ้นอย่างยั่งยืน (แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบในวงกว้างอย่างรวดเร็ว แม้ว่าจะ ใช้มาตรการป้องกันควบคุมโรคหลายมาตรการ เช่น คัดกรองและเฝ้าระวังโรค กักตัวผู้มีความเสี่ยง รักษาระยะห่างระหว่างบุคคล สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า งดจัดกิจกรรมที่รวมกลุ่มคนจำนวนมาก ทำความสะอาดสถานที่และพื้นผิวสัมผัสร่วม เป็นต้น แต่สิ่งที่เป็นความหวังของรัฐบาลและประชาชนในขณะนี้ คือ วัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือเรียกสั้น ๆ ว่า วัคซีนโควิด-19 นั้น ประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาวัคซีนดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการใช้วัคซีนที่มีความปลอดภัย และมีประสิทธิภาพได้มากที่สุดเท่าที่ศักยภาพของประเทศจะดำเนินการได้ ขณะนี้วัคซีนโควิด-19 หลายชนิดได้รับการพัฒนาและผลิตสำเร็จ วัคซีนบางชนิดได้รับอนุญาตทะเบียน แบบฉุกเฉิน (Emergency Use Authority: EUA) จากประเทศของบริษัทผู้ผลิตเอง และจากประเทศที่นำวัคซีนไปใช้ และวัคซีนบางชนิดอาจจะยังไม่ได้รับอนุญาตทะเบียน แต่รัฐบาลบางประเทศก็นำไปใช้ก่อน สำหรับประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุขคำนึงถึงความปลอดภัยและประโยชน์ที่

จะเกิดแก่ประชาชน ดังนั้นวัคซีนโควิด-19 ทุกชนิดที่นำมาใช้ในประเทศจะต้องผ่านการพิจารณาและยอมรับจากคณะกรรมการ/คณะอนุกรรมการด้านวิชาการ คณะอนุกรรมการอำนวยการบริหารจัดการการให้วัคซีนฯ และคณะทำงานหลายคณะ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายสาขาและภาคส่วน ที่สำคัญจะต้องผ่านการพิจารณาอนุญาตขึ้นทะเบียนแบบพิเศษ เรียกว่า “Conditional approval for emergency use authorization” จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนทุกคนที่สมัครใจรับวัคซีนโควิด-19 ที่จัดหาเป็นของประชาชนในประเทศ การที่จะให้ประชาชนได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ที่มีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันการเกิดโรคหรือการเกิดโรคที่รุนแรง ส่วนสำคัญเกิดจากการปฏิบัติงานของ เหล่าบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขทุกสังกัด ซึ่งต้องระดมร่างกายแรงใจกับภาระงานที่หนักและเวลาที่มี จำกัด สิ่งหนึ่งที่จะสามารถช่วยให้การดำเนินงานสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ “แนวทางการให้บริการ วัคซีนโควิด-19 ในสถานการณ์การระบาด ปี 2564 ของประเทศไทย” ซึ่งกรมควบคุมโรคได้จัดทำขึ้น โดยได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์แพทย์หญิงกุลกัญญา โชคไพบูลย์กิจ ในการทบทวนองค์ความรู้ทั้งหมดเกี่ยวกับวัคซีน โควิด-19 รวมถึงคณาจารย์จากโรงเรียนแพทย์ สมาคม/ราชวิทยาลัยแพทย์สาขาต่าง ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญจากกรมควบคุมโรคและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในการเขียนและขัดเกลาเนื้อหา ในแนวทาง ซึ่งเป็นฉบับแรกสำหรับการปฏิบัติงานในช่วงต้น (กรมควบคุมโรค, 2564)

จากสถานการณ์ COVID-19 ทำให้เศรษฐกิจได้รับผลกระทบในวงกว้าง ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SME ต่างได้รับผลกระทบเนื่องจากความต้องการของสินค้าและบริการลดลง ส่งผลให้รายได้ลดลงในขณะที่รายจ่ายเท่าเดิม เกิดภาระหนี้สิน และขาดสภาพคล่องในการชำระหนี้ จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า 1 ใน 3 ของ SME ทั้งหมดประสบภาวะขาดทุน โดย 1 ใน 5 ของ SME ที่ประสบภาวะขาดทุนนั้นได้ปิดกิจการลง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อเป็นประโยชน์กับผู้ประกอบการในอนาคต

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการอยู่ในระดับใด

1.2.2 ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการปรับตัวในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แตกต่างหรือไม่ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรอิสระ คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การทำงาน และแบ่งเป็น 2 กลุ่ม 1) ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการด้านปัจจัยการผลิต ด้านการตลาดในประเทศและต่างประเทศ และด้านการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน และ 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ 1. ด้านสินค้า 2. ด้านราคา 3. ด้านช่องทางจัดจำหน่าย 4. ด้านการส่งเสริมการขาย

ตัวแปรตาม คือ การปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)”

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจดทะเบียนแบบนิติบุคคล จำนวน 571,661 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563)

1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล กันยายน 2564–ธันวาคม 2564

1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยเฉพาะพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การปรับตัว หมายถึง การปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยหาวิธีหรือแนวทางที่ทำให้กิจการสามารถปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และเผชิญปัญหาโดยแสดงพฤติกรรมที่ทำให้ตนเองอยู่รอดได้ จากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

1.5.2 ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ประกอบการมีการปรับตัวและหาทางรอด เพื่อดูแลธุรกิจให้เดินหน้าต่อในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

1.5.3 การปรับตัวด้านสินค้า หมายถึง การพัฒนารูปแบบสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เช่น พัฒนาสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้สามารถขายแบบ Take Home หรือนำกลับบ้านได้

1.5.4 การปรับตัวด้านราคา หมายถึง การปรับราคาสินค้าให้กับผู้บริโภคและมีการลดราคาเมื่อลูกค้ามา สั่งสินค้าผ่านระบบออนไลน์

1.5.5 การปรับตัวด้านช่องทางการจัดจำหน่าย หมายถึง การปรับการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือสินค้า โดยการใช้ระบบออนไลน์เป็นช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นหลัก

1.5.5 การปรับตัวด้านการส่งเสริมด้านการตลาด หมายถึง การปรับกลยุทธ์และแผนการตลาดอย่างรวดเร็วโดยให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลลูกค้าเพิ่มประสิทธิภาพการขาย เพื่อลดผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

1.5.6 การปรับตัวด้านปัจจัยการผลิต หมายถึง การปรับสิ่งที่นำมาใช้ประกอบกันในการผลิตสินค้าและบริการ 4 ประเภท คือ ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ

1.6 ประโยชน์ของงานวิจัย

ได้ข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ประสบปัญหาในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครมีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการ
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของโรคโควิด-19
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดการปรับตัว
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการ

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยในเรื่องแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้ประกอบการ สามารถแบ่งประเด็นสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

ความหมายของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ตามความหมายของ Webster's New World Dictionary of American Language หมายถึง บุคคลที่จัดตั้งองค์การดำเนินธุรกิจโดยยอมรับความเสี่ยงภัย เพื่อหวังผลกำไร

ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ที่ริเริ่มและดำเนินกิจการด้วยตนเอง (दनัย เทียนพุด, 2532)

ผุสดี รุมาคม (2540) กล่าวว่าผู้ประกอบการว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เป็นบุคคลที่ค้นพบความคิด และโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ เป็นผู้รวบรวมเงินทุนเพื่อจัดตั้งธุรกิจ จัดระเบียบภายในธุรกิจ และบริหารการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อจัดสินค้าและบริการให้แก่สาธารณชน ดังนั้นโดยสรุป ผู้ประกอบการ เป็นบุคคลที่มองเห็นโอกาสทางธุรกิจและสามารถหาช่องทางที่จะสร้างธุรกิจของตนเอง และพร้อมที่จะรับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นตั้งแต่ตัดสินใจที่จะเริ่มดำเนินธุรกิจ ในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม ต้องการผู้ประกอบการที่มีความสามารถหลาย ๆ ด้าน

คุณสมบัติของผู้ประกอบการประกอบการประกอบธุรกิจขนาดย่อมให้ประสบความสำเร็จ จะต้องอาศัยเจ้าของหรือผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติที่ตีความกับการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจภายใต้ความไม่แน่นอนที่มีอยู่ตลอดเวลา

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2542) ได้อธิบายถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบการไว้ดังนี้

1. ต้องเป็นนักแสวงหาโอกาส คือจะต้องเป็นผู้มองเห็นโอกาสและหาช่องทางทางการค้าได้ตลอดเวลา แม้จะตกอยู่ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ
2. ต้องเป็นนักเสี่ยง ต้องกล้าได้กล้าเสีย พร้อมทั้งจะดำเนินการทันทีเมื่อมองเห็นโอกาสอย่างมัวร์ริอ มิฉะนั้นจะสายเกินไป ไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ
3. ต้องเป็นคนมีความคิดริเริ่มหรือสร้างสรรค์ ในการผลิตสินค้าหรือบริการใหม่ ออกสู่ตลาดที่มีสภาพการแข่งขันสูง
4. ต้องเป็นคนที่ไม่ท้อถอยง่าย มีความอดทน โดยเฉพาะระยะเริ่มก่อตั้งธุรกิจ จะต้องประสบกับปัญหามากมาย ถ้าแก่หรือผู้ประกอบการที่ยืนหยัดอยู่ได้จะต้องเป็นคนที่มีความอดทนสูง
5. ต้องเป็นคนที่ใฝ่ รู่อยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาทำให้สามารถปรับตัวได้เสมอ

คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการเป็นปัจจัยส่วนสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ผู้ที่เข้ามาเป็นผู้ประกอบการประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ซึ่งได้ประมวลไว้ดังต่อไปนี้ Pickel and Abrahamson (1989) ได้ศึกษาผู้ประกอบการขนาดย่อม จำนวน 97 ตัวอย่าง ผลปรากฏว่าผู้ประกอบการขนาดย่อมที่ประสบความสำเร็จมีคุณสมบัติที่สำคัญ 5 ประการคือ

1. แรงผลักดัน หรือแรงจูงใจในการทำงาน อันประกอบด้วย ความรับผิดชอบ ความกระฉับกระเฉง ความคิดริเริ่ม ความเพียรพยายามทนทาน และความทะเยอทะยาน
2. ความสามารถทางด้านสติปัญญา อันประกอบด้วย ความฉลาดทางสติปัญญา ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์
3. ความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ อันประกอบด้วย ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสัมพันธ์ส่วนตัว ความสามารถในการเข้าสังคม ความมีไหวพริบ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
4. ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร อันประกอบด้วย ความสามารถในการติดต่อสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร และความสามารถในการติดต่อสื่อสารด้วยวาจา
5. ความสามารถด้านเทคนิค อันประกอบด้วย ความสามารถในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจ เช่น ความรู้พื้นฐาน ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง ประสบการณ์ เพื่อให้การดำเนินงานง่ายและสะดวกรวดเร็วต่อการปฏิบัติงาน

Longemecker and Moore (1987) ได้มีการศึกษาว่าผู้ประกอบการจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไปคือ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีความพร้อมรับกับความเสี่ยง มีความมั่นใจในตนเอง และมีความสามารถในการปรับตัว

ส่วน Szonyi and Steinhoff (1979) ได้ให้ความหมายว่า ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบการธุรกิจขนาดย่อม ควรประกอบไปด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้คือ มีกำลังความสามารถ มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการจัดการ มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรู้ด้านเทคนิค มีความสามารถด้านการบริหาร มีการพิจารณาตัดสินใจที่ดี มีความยับยั้งชั่งใจ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความเป็นผู้นำ มีความอดทนอดกลั้น และมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจของตนเอง

Bygrave (1994) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จเพียงจะมี 10 ประการ โดยเรียกว่า 10 Ds ดังนี้คือ

1. Dream หมายถึงผู้ประกอบการควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถมองเห็นอนาคตของตนเองธุรกิจที่ทำ และยิ่งไปกว่านั้นควรจะมีความสามารถในการที่จะทำให้ความฝันนั้นประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน

2. Decisiveness หมายถึง ผู้ประกอบการควรมีความแน่วแน่ ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง มีความรวดเร็วฉับไวในการตัดสินใจ เพราะความรวดเร็วฉับไวนี้เองที่เป็น ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการประกอบการธุรกิจ

3. Doers หมายถึง ผู้ประกอบการควรมีการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจอย่างเด็ดขาด และรวดเร็ว ฉับไว

4. Determination หมายถึง ผู้ประกอบการควรมีการจัดการกับอุปสรรคต่าง ๆ มีความกล้าได้กล้าเสีย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคถึงแม้ว่าจะใหญ่หลวงเพียงใด

5. Decdication หมายถึง ผู้ประกอบการควรอุทิศตนให้กับการดำเนินธุรกิจอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย บางครั้งที่ต้องสละเวลาส่วนตัวทำงานอย่างไม่มียวันหยุด ดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้ธุรกิจของตนเองประสบความสำเร็จ

6. Devotion หมายถึง ผู้ประกอบการควรมีความรักในสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่ ไม่ว่าจะเป็ความรักในตัวสินค้าและบริการ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จ

7. Details หมายถึง ผู้ประกอบการควรใส่ใจในรายละเอียดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ธุรกิจที่กำลังเริ่มต้นหรือธุรกิจที่กำลังเติบโต ผู้ประกอบการควรจะศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่มีผลต่อการประกอบการเพื่อนามาปรับใช้ในธุรกิจของตน

8. Destiny หมายถึง ผู้ประกอบการมีความต้องการที่จะควบคุมชะตาชีวิตและธุรกิจของตนเอง

9. Dollars หมายถึง ความร่ำรวยและตัวเงินมีใช้แรงจูงใจสำคัญ หรือมีใช้เป็นตัววัดความสำเร็จในธุรกิจของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการจึงมองถึงภาพรวมของผลตอบแทนที่ได้รับจากการประกอบธุรกิจด้วยมากกว่า

10. Distribute หมายถึง ผู้ประกอบการควรมีการกระจายความเป็นเจ้าของ หรือความรับผิดชอบในธุรกิจ กับพนักงานที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจ

จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการของ McClland and Winter (1969 อ้างใน จิตนา สุนทรธรรม, 2533) สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. เป็นผู้ต้องการความสำเร็จในเบื้องต้น (The Need for Achievement Prime)
2. เป็นผู้มีความรับผิดชอบ (Desire for Responsibility)
3. เป็นผู้ที่ชอบเสี่ยงพอประมาณ (Preference Moderate Risks)
4. เป็นผู้มองเห็นความน่าจะเป็นของงาน (Perception of Probability of Success)
5. เป็นผู้มีความต้องการทราบผลสะท้อนกลับของการทำงาน (Stimulation by Feedback)
6. เป็นผู้มีพลังในหน้าที่การงาน (Energetic Activity)
7. เป็นผู้มองการณ์ไกล (Future Orientation)
8. เป็นผู้มีความทักษะในการจัดการ (Management Skill)
9. เป็นผู้มีความเจตคติต่อเงิน (Attitude toward Money)

Baumback (1988) กล่าวว่า จากการศึกษานานพบว่า ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจะมีคุณลักษณะทางบุคลิกภาพต่อไปนี้ในระดับสูง คือ มีความเป็นมิตร มีความกระตือรือร้น ความซื่อสัตย์สุจริต มีความขยันหมั่นเพียร มีความกระฉับกระเฉง มีความมุ่งมั่นบากบั่น มีความมั่นคงเด็ดเดี่ยว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ และมีความคิดแน่วแน่

Levinson (1989) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพที่จะมีผลต่อการประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจขนาดย่อมว่า ประกอบด้วย ความอดทน (Patience) ความก้าวร้าว (Aggressiveness) การเป็นคนเจ้าความคิดและมีจินตนาการ (Imagination) ความมีไหวพริบและไวต่อสิ่งแวดล้อมรอบด้าน (Sensitivity) และการมีเป็นตัวของตัวเองสูง (Ego Strength)

ส่วน Dollinger (1999) เสนอว่า ในการศึกษาวิจัยเมื่อไม่นานมานี้ สามารถที่จะจำแนกคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จซึ่งแตกต่างจากผู้ประกอบการที่ไม่ประสบความสำเร็จได้ โดยผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมีคุณลักษณะคือ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความเชื่อในอำนาจแห่งตน และชอบที่จะเสี่ยง

สำหรับในประเทศไทย วิฑูรย์ สิมะโชคตี (2542) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของ “เจ้าแก้มใหม่” หรือการเป็นผู้ประกอบการที่มีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จนั้น สามารถสรุปคุณสมบัติขั้นต่ำได้ 7 ประการ คือ ต้องเป็นนักแสวงหาโอกาส ต้องเป็นนักเสี่ยง ต้องเป็นคนที่มีความคิดริเริ่ม ต้องเป็นคน

ที่ไม่ท้อถอยง่าย ต้องเป็นคนที่ใฝ่รู้อยู่เสมอ ต้องเป็นคนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีจุดมุ่งหมายในอนาคตที่ชัดเจน และต้องมีเครือข่ายดี หมายถึงมีเพื่อนฝูง มีคนช่วยชี้แนะ ช่วยสนับสนุนช่วยเหลือ และมีแหล่งข้อมูลมากมาย

สมชาย หิรัญกิตติ (2542) ระบุถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบการที่ดีซึ่งจะช่วยส่งเสริมธุรกิจขนาดย่อมประสบความสำเร็จได้แก่

1. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ค่อนข้างสูง เชื่อมั่นในตนเอง กล้าเสี่ยง ไม่กลัวล้มเหลว เป็นคุณสมบัติที่จะต้องมีส่วนผู้ประกอบการไม่มากนักน้อย เพราะเป็นประเด็นที่มักจะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำธุรกิจเอง เพราะบางคนแม้มีความรู้ความสามารถสูงแต่ใจไม่กล้าพอที่จะเปิดธุรกิจเองก็จะไม่สามารถเป็นผู้ประกอบการกิจการได้ ทั้ง ๆ ที่คุณสมบัติในข้ออื่น ๆ มีพร้อม

2. มีความสามารถในการคิดหรือมีความคิดริเริ่มใหม่ๆ ที่จะเอาแนวความคิดที่ดีมาเสริมสร้างให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจ ทำสิ่งที่ถูกต้องก่อนคนอื่นเสมอ จะก่อให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน

3. มีความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการจูงใจลูกน้อง มีศิลปะในการประกอบตนและดึงดูดลูกค้า มีทักษะด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี

4. มีความรู้ความสามารถในการบริหาร รู้จักวางแผน การควบคุม การจัดการ การสั่งการ การจัดหาบุคลากร ตลอดจนมีความอดทนและสามารถทำงานหนักได้

สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ (2543) ได้ศึกษาคุณสมบัติที่สำคัญของผู้ประกอบการที่มีผลต่อความสำเร็จในธุรกิจคือ ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำธุรกิจ แรงจูงใจในการทำธุรกิจ ความซื่อสัตย์สุภาพ ความกล้าที่จะเสี่ยงและเสี่ยงอย่างฉลาด ความกล้าตัดสินใจ การสนับสนุนจากครอบครัว ความเป็นผู้นำ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความชำนาญด้านเทคนิค ความชำนาญด้านการบริหารธุรกิจ และความรู้เกี่ยวกับธุรกิจนั้น ๆ

อรพิน สันติธีรากุล (2543) สรุปว่าคุณลักษณะของผู้ประกอบการประกอบไปด้วย

1. ศักยภาพแห่งความสำเร็จ (Achievement Competencies) ซึ่งประกอบด้วย การแสวงหาโอกาส (Opportunity Seeking) ความมุ่งมั่น (Persistence) ความมีพันธะต่องาน ความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน (Commitment to Work Contract) ความต้องการใฝ่หาทางด้านคุณภาพ และประสิทธิภาพ (Demand for Quality and Efficiency) และความเสี่ยง (Risk Taking)

2. ศักยภาพแห่งการวางแผน (Planning Competencies) ซึ่งประกอบด้วย การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) การวางแผน และการติดตาม/ประเมินอย่างมีระบบ (Systematic Planning and Monitoring) และการแสวงหาข้อมูล (Information Seeking)

3. ศักยภาพแห่งอำนาจ (Power Competencies) ซึ่งประกอบด้วย การชักชวน การชักชวน การมีเครือข่าย (Persuasion and Networking) และ ความมั่นใจ (Self Confidence)

อาทิตย์ วุฒิศะโร (2543) ได้สรุปจากการศึกษาข้อมูลของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมในการจัด “โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม (Entrepreneurship Development Programme: EDP) มาตั้งแต่ปี 2523 ว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จมีดังนี้คือ (1) มีความกล้าเสี่ยง (2) มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จ (3) มีความผูกพันต่อเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ (4) มีความสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น (5) มีความมานะและทำงานหนัก (6) มีความกระตือรือร้นและไม่หยุดนิ่ง (7) มีความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์ (8) มีความรับผิดชอบ (9) มีความเชื่อมั่นในตนเอง (10) มีความสนใจการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (11) มีความสามารถในการบริหาร (12) มีความคิดสร้างสรรค์ (13) มีความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อม (14) มีความกล้าตัดสินใจ (15) มีความสามารถในการคิดและวิเคราะห์แผนธุรกิจหรือโครงการลงทุน (16) มีความสามารถในการสร้างพันธมิตร (17) มีความซื่อสัตย์ (18) มีความประหยัดเพื่ออนาคต (19) มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ชวลิต ประภวานนท์ (2548) สรุปว่าคุณสมบัติของผู้ประกอบการประกอบไปด้วย

1. ต้องมีความพยายาม (Energy Level) ผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จ ต้องใช้ความพยายามและความอดทน ต้องทำงานหนักและอุทิศเวลาให้กับงาน จากการสำรวจพบว่าผู้ประกอบการโดยทั่วไปต้องทำงานมากกว่า 60 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และ 25% ของรายงานแจ้งว่า บางรายต้องทำงานถึง 70 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ผู้ประกอบการจะต้องมีพลังงานที่สูงกว่าปกติ เพื่อให้เพียงพอต่อการเริ่มต้นธุรกิจใหม่

2. มีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จ (Need for Achievement) ผู้ประกอบการที่มีความต้องการให้ธุรกิจนั้นประสบความสำเร็จ จะก่อให้เกิดแรงกระตุ้นในการทำงาน ทั้งระยะสั้นและยาว เมื่องานนั้นสำเร็จก็จะเกิดความพึงพอใจ

3. ระดับของความเสี่ยง (Level of Risk) แม้ว่าการประกอบธุรกิจใหม่จะมีความเสี่ยงสูง แต่ถ้าผู้ประกอบการมีการวางแผนที่ดี ก็สามารถลดภาวะความเสี่ยงได้

4. ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) ผู้ประกอบการที่เชื่อมั่นในความสามารถของตัวเอง ที่จะวางแผนกลยุทธ์ การตัดสินใจ และปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นทุกวันว่าทำได้ ก็จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้

5. เน้นที่การควบคุม (Focus of Control) ผู้ประกอบการโดยมากจะเชื่อความสามารถของตัวเอง ที่จะควบคุมตัวเองในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ โดนอาศัยความสามารถ ไม่ใช่โชคชะตา

6. ต้องมีความอดทนต่อความเคลือบแคลง (Tolerance of Ambiguity) ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จของสถานการณ์ ปัญหาหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการไม่ชัดเจน ทางเลือกที่ยากต่อการกำหนดและตัดสินใจ รวมทั้งผลลัพธ์ที่จะได้ในอนาคตไม่เพียงพอ แต่ผู้ประกอบการก็มีความสุขในการตัดสินใจ แม้ว่าข้อมูลที่มีอยู่จะไม่สมบูรณ์

สรุปได้ว่า ความเป็นผู้ประกอบการ หมายถึงกระบวนการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีคุณค่า โดยมีการจัดสรรทรัพยากรและเวลาที่มีอยู่อย่างเหมาะสมเพื่อให้นวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นมากลายเป็นผลิตภัณฑ์ตอบสนองความต้องการแก่ลูกค้าและการได้รับผลตอบแทนจากการประกอบการ โดยยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ ความเป็นผู้ประกอบการจึงมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

ความเป็นผู้ประกอบการเป็นกระบวนการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีคุณค่า (Value creation) ต่อตัวผู้ประกอบการและต่อตลาดหรือลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย

ความเป็นผู้ประกอบการต้องมีการจัดสรรทรัพยากรและเวลาที่มีอยู่อย่างเหมาะสม มีความมุ่งมั่นตั้งใจ (Resource, time and effort) เพื่อให้แนวคิดหรือนวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าต้องการ

การได้รับผลตอบแทนจากการประกอบการ (Reward) ทั้งในรูปของเงิน เช่น รายได้ หรือผลตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน เช่น อิสรภาพ ความพึงพอใจในความสำเร็จ ฯลฯ เป็นต้น

การพร้อมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (Risk) เนื่องจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์ในอนาคต ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องมีการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลที่สุดภายใต้ความไม่แน่นอนว่าโอกาสที่จะทำให้เกิดกำไรมีมากน้อยเพียงใด

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของโรคโควิด-19

กรมควบคุมโรค (2563) ได้อธิบายเกี่ยวกับโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ประกอบด้วยลักษณะของโรค อาการของผู้ป่วย การรักษา ลักษณะของเชื้อไวรัส การป้องกันตนเอง และการแพร่กระจายของเชื้อ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นตระกูลของไวรัสที่ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่โรคไข้หวัดธรรมดาไปจนถึงโรคที่มีความรุนแรงมาก เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS-CoV) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV) เป็นต้น ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ก่อให้เกิดอาการป่วยระบบทางเดินหายใจในคน และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้ โดยเชื้อไวรัสชนิดนี้พบครั้งแรกในการระบาดในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงปลายปี 2019

1. อาการของผู้ป่วยไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

อาการทั่วไป ได้แก่ อาการระบบทางเดินหายใจ มีไข้ ไอ หายใจถี่ หายใจลำบาก ในกรณีมีอาการรุนแรงมาก อาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย หรืออาจเสียชีวิต

2. การรักษาผู้ป่วยไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

การรักษาแบบประคับประคองเพื่อบรรเทาอาการป่วยต่าง ๆ โดยปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรค

3. ลักษณะของเชื้อไวรัส

ระยะเวลาการมีชีวิตอยู่ของเชื้อในสิ่งแวดล้อม เช่น บนสิ่งของ อาหาร ยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนว่าไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 อยู่บนพื้นผิวได้นานเพียงใด ขณะที่ข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่าไวรัสอาจอยู่รอดได้ในไม่กี่ชั่วโมง โดยน้ำยาฆ่าเชื้อสามารถฆ่าเชื้อไวรัสไม่ทำให้สามารถแพร่เชื้อได้

4. ความรุนแรงของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

เมื่อเทียบกับไวรัสโคโรนาสายพันธุ์อื่น ๆ นั้น ผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 มีอาการคล้ายไข้หวัด อาการทางเดินหายใจ เช่น มีไข้ ไอ มีน้ำมูก ในผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการรุนแรงทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย หรืออาจเสียชีวิต แม้ว่าอาการหลายอย่างจะคล้ายคลึง แต่เนื่องจากเกิดจากเชื้อไวรัสที่แตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องยากที่จะสามารถระบุโรคตามอาการเพียงอย่างเดียว จึงต้องอาศัยการทดสอบทางห้องปฏิบัติการเพื่อยืนยันเชื้อ

5. การแพร่กระจายของเชื้อ

ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 มีความเป็นไปได้ที่มีสัตว์เป็นแหล่งรังโรค ส่วนใหญ่แพร่กระจายผ่านการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อ ผ่านทางละอองเสมหะจากการไอ จาม น้ำมูก น้ำลาย ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานสนับสนุนการแพร่กระจายเชื้อผ่านทางพื้นผิวสัมผัสที่มีไวรัสแล้วมาสัมผัส ปาก จมูกและตาสามารถแพร่เชื้อผ่านทาง Fexo-oral route ได้ด้วย

6. การป้องกันตนเอง

หลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้มีอาการป่วย รักษาระยะห่างอย่างน้อย 1 เมตร หลีกเลี่ยงการสัมผัสบริเวณตา จมูกและปาก โดยไม่ได้ล้างมือ ควรล้างมือบ่อย ๆ ด้วยน้ำและสบู่ หรือน้ำยาแอลกอฮอล์ล้างมือ 70% หากมีไข้ ไอ หายใจลำบาก ให้ไปพบแพทย์ทันที และแจ้งประวัติการเดินทางเมื่อมีอาการป่วยควรป้องกันการแพร่กระจายเชื้อสู่ผู้อื่น โดยควรพักอยู่ที่บ้าน ปิดปากและจมูกด้วยทิชชูทุกครั้ง ไอหรือจาม และทิ้งลงถังขยะ ทาความสะอาดและทำลายเชื้อตามวัสดุสิ่งของและผิวสัมผัสต่าง ๆ และหากสงสัยว่ามีอาการป่วยจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยเฉพาะผู้ป่วยสงสัยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จะมีอาการไข้ ร่วมกับ อาการทางเดินหายใจเช่น ไอจาม มีน้ำมูก เหนื่อย หอบ และมีประวัติเดินทางไปยังประเทศจีน ภายใน 14 วันก่อนเริ่มมีอาการ หากมีอาการและประวัติเดินทางดังกล่าว ควรรีบไปพบแพทย์ พร้อมแจ้งประวัติการเดินทางเพื่อรับการตรวจวินิจฉัยและรักษาต่อไปชนิดของหน้ากากอนามัยที่สามารถป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาได้นั้น หากบุคคลที่ไม่มีอาการระบบทางเดินหายใจ ไม่จำเป็นต้องสวมหน้ากากอนามัย (Surgical Mask เนื่องจากไม่มีหลักฐานแสดงถึงการป้องกันบุคคลที่ไม่ป่วย อย่างไรก็ตามอาจสวมใส่หน้ากากอนามัย ในประเทศที่มีความเสี่ยง หรือเมื่ออยู่ในที่ชุมชนที่มีคนจำนวนมากเพื่อป้องกันตัวเอง ส่วนบุคคลที่มีอาการระบบทางเดินหายใจควรสวมหน้ากากอนามัย (Surgical Mask) และไปพบแพทย์ หากมีไข้ ไอ และหายใจลำบาก

ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม

แนวคิด ทฤษฎี ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเอาแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม จากแนวคิดของแวนเคลย์ และคณะ (Vanclay et al, 2000) ผลกระทบทางสังคมอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหัวข้อหนึ่งหัวข้อใดหรือมากกว่าหนึ่งหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) วิถีชีวิต-พื้นฐานการดำเนินชีวิต การทำงาน การละเล่น รวมถึงการติดต่อกันและกันในชีวิตประจำวันแต่ละวัน
- 2) วัฒนธรรม-จารีตประเพณีค่านิยมของกลุ่ม ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในกลุ่มและภาษาท้องถิ่น
- 3) ชุมชน-ความร่วมมือเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชน
- 4) สิ่งแวดล้อม-เรื่องคุณภาพของอากาศและน้ำ อาหารการกิน ฝุ่นละอองและเรื่องเสียง ความพอเพียงของอนามัยของชุมชน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ชุมชนต้องสามารถเข้าถึงและควบคุมได้
- 5) สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี หมายถึง “ความสมบูรณ์ทางกายและมีสุขภาพจิตดี มีสภาพสังคมที่ดีไม่มีใครภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน” โดยสรุปคือหมายถึงปัจเจกชนที่อาศัยอาศัยในสังคมนั้น
- 6) ความวิตกกังวลและความปรารถนาที่จะได้ ในเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยและความวิตกกังวลเกี่ยวกับอนาคตของชุมชน และความปรารถนาที่ชุมชนต้องการให้เป็น เพื่ออนาคตของบุตรหลานของตน

ส่วนผลกระทบทางเศรษฐกิจนั้น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจและความเกี่ยวเนื่องถึงผลกระทบไว้ว่า เป็นความหมายที่รวมความถึง กิจกรรมหรือการผลิตต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรที่มีอันมีค่าและมีอย่างจำกัด เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โดยมีพื้นที่และเครือข่ายทางสังคม มีการแลกเปลี่ยนสินค้าและแจกจ่ายบริการตามอุปสงค์และอุปทานระหว่างผู้มีส่วนด้วยกัน และเศรษฐกิจนั้นจะปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยเช่น รายได้ การผลิต เงินออม การจำหน่ายและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งเมื่อมีอุปนิสัยเกิดขึ้นทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในขณะที่พัชรี โพธิ์หัง (2550) กล่าวถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลกระทบที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมในพื้นที่ ซึ่งเป็นผลพลวงมาจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขยายผลโดยผ่านกระบวนการทำการของตัววิภูณ การหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจในวงแคบและกว้างออกไปสำหรับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของไวรัสโควิด-19

การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูนิเซฟ ประเทศไทย (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2563) พบว่า ระยะเวลากว่า 3 เดือน นับตั้งแต่การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้เริ่มต้นขึ้นในประเทศไทย สถานการณ์

ดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลกำหนดมาตรการควบคุมโรคที่มีความเข้มงวดและหลากหลายเพื่อจำกัดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส อาทิ การปิดร้านค้า ห้างสรรพสินค้า การกักตัวกลุ่มเสี่ยงรวมทั้งการกำหนดช่วงเวลาเคอร์ฟิว ส่งผลให้ประเทศไทยมียอดผู้ติดเชื้อใหม่น้อยลงตามลำดับ ถึงแม้สถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่มาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง โดยผลกระทบนั้นแผ่กระจายในวงกว้างกับคนทุกกลุ่ม อย่างไม่เลือกอายุ อาชีพ การศึกษารวมทั้งสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

1. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

ในระดับมหภาค ธนาคารโลกคาดการณ์ว่าอัตราการขยายตัวเศรษฐกิจไทยจะติดลบร้อยละ 3 ในสถานการณ์พื้นฐาน หรือดีที่สุด หรือร้อยละ 5 ในสถานการณ์ที่เลวร้ายสุด ทั้งนี้สืบเนื่องจากผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งคิดเป็นสัดส่วนราวร้อยละ 13-16 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ หรือจีดีพี ทั้งนี้หากพิจารณาจากรายงานล่าสุดเรื่อง “ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง และแปซิฟิก ในห้วงเวลาแห่งการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (East Asia and Pacific in Time of COVID-19) จะเห็นว่าธนาคารโลกประเมินเศรษฐกิจประเทศไทยจะหดตัวต่ำสุดในอาเซียน

ธนาคารโลกได้ให้เหตุผลในรายงานฉบับนี้ว่าเกิดจาก ผลกระทบที่เรื้อรังมาตั้งแต่ปีที่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบจากสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกา และจีน ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง รวมถึงภัยแล้ง ซึ่งส่งผลทำให้การขยายตัวของเศรษฐกิจในปีที่แล้วต่ำกว่าเป้าหมาย ในปีนี้ 2563 ได้แก่ ปัจจัยความไม่แน่นอนทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี 2563 ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการบริโภคของประชาชน และส่งผลกระทบต่อเนื่องมาที่อุตสาหกรรมค้าปลีก ภัยแล้งที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคการเกษตร การลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวเนื่องจากสถานการณ์โควิดนอกประเทศถึงร้อยละ 60 ทำให้ประเทศไทยสูญเสียรายได้กว่า 1.89 ล้านล้านบาท การลดความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและนักลงทุนที่ถูกจุดต่ำสุดในรอบ 5 ปี ภาวะผันผวนอย่างหนักของตลาดหลักทรัพย์ของไทยทำให้มีการประกาศเซอร์กิต เบรกเกอร์ถึง 3 ครั้งในช่วงเวลาเดียวกัน

นักลงทุนต่างชาติหันออกมาอย่างต่อเนื่องทำให้มูลค่ารวมของตลาดหลักทรัพย์ของไทย (market cap) จากต้นปีถึงสิ้นเดือนมีนาคมลดลงร้อยละ 30.8 ยังไม่รวมถึงผลกระทบต่อกลุ่มห่วงโซ่อุปทานสำคัญของไทยอย่างกลุ่มอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์ ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อภาคการส่งออกของไทยอีกด้วยด้วยพอสมควร ซึ่งไม่ใช่แค่ 3 เดือน อาจถึง 6 เดือน 9 เดือน เห็นได้จากเงินเพื่อทั่วไปเดือนเมษายนที่ติดลบ 2.99% ต่ำสุดในรอบ 11 ปี คาดว่า ในไตรมาส 2 เงินเพื่อจะยังคงติดลบ 2.28% ซึ่งจะทำให้ทั้งปีเงินเพื่อทั่วไปคงติดลบไม่น้อยกว่า 1% ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงอำนาจการจับจ่ายใช้สอยของประชาชนลดน้อยลง ถึงแม้รัฐบาลได้นำเงินเข้ามาเยียวยาเศรษฐกิจในกลุ่มประชาชนที่ได้รับผลกระทบเช่น โครงการ 5,000 บาท เป็นเวลา 3 เดือน ในกลุ่มแรงงานอิสระ

16 ล้านคน และเกษตรกร 10 ล้านคน แต่อาจไม่พอที่จะทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัว จึงจำเป็นที่จะต้องมีการมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เครื่องยนต์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจกลับมาทำงานได้ตามปกติในอนาคต เมื่อวิกฤติโควิด-19 ผ่านพ้น เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว จะเกิด “New Normal” ในภาคธุรกิจต่าง ๆ ที่ธุรกิจจะเดินอยู่บนดิจิทัลแพลตฟอร์ม ตลอดจนพฤติกรรมผู้บริโภคจะเปลี่ยนไปที่ให้ความสำคัญกับมาตรการสุขอนามัย การท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเดินทางระหว่างประเทศจะมีความเข้มงวดด้านสุขภาพฟรีวีซ่า ภาคแรงงานต้องมีการปรับตัวครั้งใหญ่ จากก่อนหน้านี้ที่มีเทคโนโลยีเครื่องจักร หุ่นยนต์เข้ามาทดแทนบางส่วน โดยเฉพาะแรงงานสูงวัยอายุ 40-45 ปี ที่มีประสิทธิภาพสร้างผลผลิตในระดับต่ำ แรงงานเองจึงต้องปรับตัว ปรับเปลี่ยนทัศนคติการทำงาน พัฒนาทักษะ และเพิ่มทักษะใหม่ ๆ เพื่อรับวิกฤติต่าง ๆ ที่ทำให้โลกเปลี่ยนแปลงไป

ในระดับจุลภาค จำนวนยอดคนตกงานที่พุ่งสูงสุดทำให้มีผลกระทบต่ออำนาจการจับจ่ายของประชาชน ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ และธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCB EIC) ระบุว่าจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจ และสังคมของครัวเรือนปี 2562 พบว่าครัวเรือนไทยที่พึ่งพารายได้จากการทำงานเป็นลูกจ้างอย่างเดียวมีจำนวน 7.9 ล้านครัวเรือน หรือคิดเป็นประมาณ 36.2% ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งในกลุ่มนี้มีจำนวนถึง 5.2 ล้านครัวเรือน หรือคิดเป็น 65.5% ของครัวเรือนกลุ่มดังกล่าวที่มีมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินครอบคลุมรายจ่ายได้ไม่เกิน 3 เดือนนอกจากนี้ หากเป็นครัวเรือนที่ได้รับค่าจ้างน้อยกว่า 3 หมื่นบาทต่อเดือน จะมีครัวเรือนจำนวนถึง 4.3 ล้านจากทั้งหมด 5.8 ล้านครัวเรือน หรือคิดเป็นสัดส่วนถึง 72.9% ที่มีสินทรัพย์ทางการเงินไม่เพียงพอสำหรับการใช้จ่าย 3 เดือน (สำนักข่าวอิสรา, 2563) รายได้ของครัวเรือนที่ลดลง ท่ามกลางภาวะค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นหน้ากากอนามัย เจลแอลกอฮอล์ล้างมือ รวมถึงการทาประกำ COVID-19 ที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1,223.2 บาทต่อเดือน

สำหรับครัวเรือนในพื้นที่กรุงเทพฯ ปริมาณ และเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 706.5 บาทต่อเดือน สำหรับครัวเรือนในพื้นที่ต่างจังหวัด ส่งผลให้ครัวเรือนไทยที่ทำการสำรวจส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.3 มีเงินออมลดลงจากเดือนก่อนหน้า หลังดึงเงินที่เก็บออมมาใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพอย่างไรก็ดี ครัวเรือนมีความกังวลลดลงต่อประเด็นเรื่องระดับราคาสินค้าในประเทศ เนื่องจากราคาพลังงานปรับตัวลดลงค่อนข้างมาก สอดคล้องกับดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปในเดือนมี.ค. 2563 ที่ปรับตัวลดลงร้อยละ 0.86 เมื่อเทียบกับเดือน ก.พ. 2563 และประเด็นเรื่องภาระหนี้สิน เนื่องจากครัวเรือนบางส่วนขอพักชำระหนี้กับธนาคารพาณิชย์ หลังได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ในขณะที่ดัชนีภาวะเศรษฐกิจและการครองชีพของครัวเรือนในอีก 3 เดือนข้างหน้า ปรับตัวลดลงเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับมุมมองในปัจจุบัน ประเด็นเรื่องรายได้และการมี ค่าใช้จ่าย (ไม่รวมหนี้สิน) และเงินออมของตนเอง (สำนักข่าวอิสรา, 2563)

2. ผลกระทบด้านสังคมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

จากมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลออกมา ไม่ว่าจะเป็น social distancing หยุดอยู่บ้านช่วยชาติ การทำงานที่บ้าน (Work from home) การเลื่อนการเปิดเทอม ทำให้เกิดการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเช่นกัน จะเห็นได้จากธุรกิจดิจิทัลเวอร์ที่เติบโตก้าวกระโดดในช่วงที่ผ่านมา การปรับตัวของประชาชนหลายคนในการเรียนรู้การใช้ดิจิทัลมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการลงทะเบียนออนไลน์เพื่อขอรับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่รัฐบาลออกให้ การซื้อของออนไลน์ เนื่องจากห้างปิด การลองขายของออนไลน์ สำหรับคนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายล๊อคดาวน์ การใช้หน้ากากปิดจมูกเมื่ออยู่ในชุมชนการล้างมือทุกครั้งที่สัมผัสสิ่งของ ทำให้เกิดเป็น วิถีชีวิตใหม่ (New Normal Behavior)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563) ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (TDRI) คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศไทย (IHPP) และทีมงานด้านข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ (UN Joint Team on Data) เผยผลสำรวจผลกระทบโควิด-19 ด้านสังคมพบว่าร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และการแพร่ระบาดของโรคส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันมาก โดยเฉพาะด้านการเดินทาง การซื้อสินค้าเพื่ออุปโภคและบริโภค และการเข้ารับบริการทางการแพทย์เมื่อเจ็บป่วย โดยวิธีบรรเทาความวิตกกังวลนั้น ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการท่องอินเทอร์เน็ตและเล่นสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงการใช้เวลาในการพูดคุย สนทนากับบุคคลในครอบครัวญาติหรือเพื่อนผ่านช่องทางต่าง ๆ ทางโทรศัพท์ สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นช่องทางหลักและสำคัญเป็นอย่างมากต่อการใช้เวลาและการปฏิสัมพันธ์ของคน

ดังนั้นภาครัฐภาคเอกชน ควรพิจารณาจัดทำเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารไปยังประชาชนผ่านช่องทางนี้เป็นหลักส่วนผลกระทบต่อการเข้าถึงสินค้าอุปโภคและบริโภค ผลสำรวจระบุว่าร้อยละ 61.83 ยังซื้อที่ร้านค้าโดยตรงน้อยลง และมีร้อยละ 39.71 ที่ซื้อผ่านระบบออนไลน์มากขึ้น มีเพียงร้อยละ 12.22 ที่ซื้อสินค้าจากร้านค้าโดยตรงมากขึ้น ในด้านอุปกรณ์ป้องกันไวรัส ร้อยละ 43 ในรอบ 7 วันยังสามารถหาซื้อหน้ากากอนามัยได้ มีร้อยละ 22 ที่หาซื้อไม่ได้ และยังไม่ได้ซื้อร้อยละ 35 ทั้งหากคาดการณ์ไปในอีก 1 เดือนข้างหน้า พบว่าเกือบร้อยละ 60 วิตกกังวลว่า หน้ากากอนามัยจะไม่เพียงพอ มีเพียงร้อยละ 22.84 ที่มั่นใจว่าจะมีเพียงพอ ขณะที่แอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อและน้ำยาทำความสะอาดฆ่าเชือนั้น ร้อยละ 45 กังวลว่าจะไม่เพียงพอ และ ร้อยละ 31 มั่นใจว่าจะมีเพียงพอส่วนเจลแอลกอฮอล์ล้างมือเป็นอุปกรณ์ที่เชื่อว่าจะมีเพียงพอมากที่สุดถึงเกือบร้อยละ 45 โดยมีร้อยละ 38 ที่กังวลว่าจะไม่มีเพียงพอด้านความพร้อมในการเรียนออนไลน์ของบุตรหลาน กว่าร้อยละ 60 ระบุว่า ไม่มีความพร้อมโดยปัญหาหลักคือไม่มีคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต และผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่มีทักษะด้านไอทีในการช่วยเหลือบุตรหลานในการเรียนออนไลน์ ส่วนการป้องกัน ช่วยเหลือ และดูแล

คนในชุมชนที่พบมากที่สุด ร้อยละ 58.75 คือการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 32.70 คือ การแจก หน้ากากอนามัย-วัดอุณหภูมิ ร้อยละ 21.25 ไม่มีการดำเนินการใด ๆ กระทบการสาธารณสุข สุข วุฒิสภา (2563) ซึ่งผลกระทบจากโควิด-19 ทำให้เกิด New Normal หรือ วิถีชีวิตปกติแบบใหม่ ทางด้านสังคมที่ต้องได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยระบุว่า New Normal จะครอบคลุมวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ทั่วโลกในช่วง 1-2 ปี ทางด้านสังคม ซึ่งเป็นอีกมิติที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเรื่องปากท้องหรือมิติ เศรษฐกิจ ยังมีผู้กล่าวถึงอยู่เสมอว่า คนเราโดยทั่วไปจะคำนึงถึงเรื่องเศรษฐกิจก่อนเสมอ แต่เมื่อ เศรษฐกิจพอไปได้แล้ว จะพบว่า ถ้าด้านสังคมไม่ได้รับการดูแลหรือพัฒนาให้ดี ก็จะเป็นการเปล่า ประโยชน์ที่พยายามพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจไปโดยลำพังด้านเดียว เพราะผู้คนก็จะยังคงไม่มีความสุข หรืออาจจะถึงขั้นมีความทุกข์อย่างมากได้ด้วยแม้เศรษฐกิจจะค่อนข้างดีแล้วก็ตาม ซึ่งจะพบเห็นได้ จากประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งในยุโรปและอเมริกาเหนือ ต่างมีเศรษฐกิจค่อนข้างดี แต่ด้านสังคมมี ปัญหาโดยเฉพาะเรื่องความเชื่อ วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ จึงได้รับผลกระทบจากโรค COVID-19 อย่างรุนแรง ผู้คนติดเชื่อล้มตายเป็นจำนวนมากผลกระทบด้านสังคมอาจแบ่งออกได้ ดังนี้

ด้านวัฒนธรรม จะมีการเปลี่ยนแปลงการทักทายโอภาปราศรัย จากความใกล้ชิดถูกเนื้อต้อง ตัวกันของชาวตะวันตก เช่น การจับมือ การกอด การหอมแก้ม หรือแม้กระทั่งการแตะแขนหรือไหล่ มาเป็นการทักทายที่ไม่ถูกเนื้อต้องตัวกันแต่สุภาพเรียบร้อย ทำให้รู้สึกถึงความสนิทสนมเป็นกันเองไม่ ต่างจากการสัมผัสกัน เช่น การไหว้ หรือการยืนทิ้งระยะบ้างเวลาพูดคุย และมารยาทการไม่พูดคุย เสียงดังหรือตะโกนใส่กันในที่สาธารณะ เป็นต้นการเฉลิมฉลองเทศกาลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตรุษจีน คริสต์มาสหรือสงกรานต์และลอยกระทงแบบไทย ๆ ก็จะต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก นับตั้งแต่การ เดินทางของผู้คนพร้อม ๆ กัน ทำให้เกิดการแออัด ยากที่จะรักษาระยะห่างทางสังคมเพื่อป้องกันการ ติดเชื้อไว้ได้ การเฉลิมฉลองในสถานที่แคบจำกัดก็จะเปลี่ยนแปลงไป เราจะมีโอกาสได้เห็นประเพณี เหล่านี้ที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปอย่างชัดเจน

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแนวความคิดการปรับตัว

พฤติกรรมกรรมการปรับตัว (Behavior) พฤติกรรมการปรับตัว หมายถึง ผลลัพธ์ของการปรับตัว เป็นการแสดงออกหรือตอบสนองของบุคคลเมื่อได้รับสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม แบ่งได้เป็น 2 แบบ ได้แก่ พฤติกรรมการปรับตัวสำเร็จ (Adaptive response) เป็นพฤติกรรมการตอบสนองในเชิงบวก ส่งเสริม ให้เกิดความแข็งแกร่งของบุคคล มุ่งสู่การบรรลุเป้าหมาย การมีชีวิตอยู่รอด (Survival) การ เจริญเติบโต (Growth) สามารถสืบเผ่าพันธุ์ให้คงอยู่ มีความก้าวหน้า สามารถปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม ให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ (Mastery) และพฤติกรรมการปรับตัวที่ไม่มีประสิทธิภาพ (Ineffective responses) เป็นการตอบสนอง/พฤติกรรมต่อสิ่งเร้าในแบบที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดความแข็งแกร่งของ

ระบบ แต่ทำให้ระบบเสียสมดุล ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของการปรับตัวอย่างหนึ่งอย่างใดได้ (คณะพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555)

ระดับการปรับตัว (Adaptive level) ตามแนวคิดทฤษฎีของรอยเชื่อว่า การปรับตัวเป็นการตอบสนองภายในระบบเมื่อมีเหตุการณ์เข้ามากระทบ การปรับตัวมีการ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ภายในและสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งร่างกายจิตใจ อารมณ์ และสังคม ไม่สามารถแยกจากกันได้ บุคคลจะมีการ ปรับตัวเพื่อให้เกิดความปกติสุขหรือมีภาวะสุขภาพที่ดี (ศรีณยามณี และ ยุพาพิน ศิริโพธิ์งาม, 2555) การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (The Roy Adaptation Model) (Roy, 2009) เป็นกรอบแนวคิด

ทฤษฎีนี้ได้มีการใช้อย่างแพร่หลายในการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัว รอยเชื่อว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ประกอบด้วย ร่างกาย จิตใจ และสังคม บุคคลเป็นเหมือนระบบการปรับตัว (adaptive system) ที่มีความเป็นองค์รวมและเป็นระบบเปิด ซึ่งจะปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลา ประกอบด้วย สิ่งนำเข้า (input) กระบวนการเผชิญปัญหา (coping process) สิ่งนำออก (output) และกระบวนการป้อนกลับ (feedback) สิ่งนำเข้าตามทฤษฎีการปรับตัวของรอย คือ สิ่งเร้า โดยโรคระบาดไวรัสโคโรนาที่เกิดขึ้นจะเป็นสิ่งเร้าตรงที่ผู้ป่วยต้องปรับตัว ส่วนปัจจัยอื่น ๆ จะเป็นสิ่งเร้าร่วมและสิ่งเร้าแฝงที่มีผลต่อการปรับตัว เมื่อสิ่งเร้าผ่านเข้าสู่ระบบการปรับตัวของบุคคล ทำให้บุคคลเกิดการปรับตัวผ่านกระบวนการเผชิญปัญหา ทั้งกลไกควบคุม (regulator mechanism) ซึ่งเป็นการตอบสนองของร่างกายต่อสิ่งเร้าอย่างอัตโนมัติเป็นการทำงานกันร่วมกันของระบบประสาทและต่อมไร้ท่อ และกลไกคิดรู้ (Cognator mechanism) ซึ่งจะเป็นกลไกที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดการปรับตัว (Station Model) มโนทัศน์หลักของทฤษฎีการปรับตัวของรอย ประกอบด้วย 4 มโนทัศน์ ได้แก่ บุคคลสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และการพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1.1 บุคคล (person)

บุคคล หมายถึง ชีวะ-จิต-สังคม ที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Ursavaş, Karayurt & İseri, 2014) ในระบบของบุคคลนั้น เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบบุคคล จะเกิดกระบวนการปรับตัว (Coping process) ซึ่งผลลัพธ์ของการปรับตัวจะแสดงออกเป็นพฤติกรรม การปรับตัว (Behavior) ของแต่ละบุคคลนั่นเอง

1.1.1 กระบวนการเผชิญปัญหา (Coping process) กระบวนการเผชิญปัญหาของบุคคล แบ่งเป็น 2 กลไก ได้แก่ กลไกการควบคุม (Regulator subsystem) เป็นกลไกที่ควบคุมการทำงานของร่างกายไม่สามารถควบคุมได้ด้วยสมองได้แก่ ระบบประสาท ระบบต่อมไร้ท่อ ระบบภูมิคุ้มกัน ระบบเคมีต่าง ๆ ในร่างกาย และ กลไกการคิดรู้ (Cognator subsystem) เป็นกลไกที่อยู่ภายใต้การควบคุมของสมองในการสั่งการ ได้แก่อารมณ์ การรับรู้ การเรียนรู้ การรับข้อมูล การตัดสินใจ เป็นต้น

ทั้งสองระบบนี้จะทำงานร่วมกันเสมอเพื่อให้ร่างกายมีการปรับตัว ซึ่งรูปแบบของการปรับตัวของบุคคลจะแบ่งเป็น 4 ด้านด้วยกัน

1.1.2 รูปแบบการปรับตัว (Mode of adaptation)

1.1.2.1 การปรับตัวด้านร่างกาย (Physiologic mode) หมายรวมถึงรูปแบบความต้องการพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต ได้แก่ อากาศ น้ำ สารอาหาร กิจกรรม การพักผ่อนนอนหลับ รวมถึงการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกาย

1.1.2.2 การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ (Self-concept mode) เป็นการผสมผสานความรู้สึก ความเชื่อเกี่ยวกับตนเองทั้งด้านภาพลักษณ์ ความคิด บุคลิกภาพ จิตวิญญาณความเชื่อ รวมถึงศาสนา

1.1.2.3 การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ (The role function mode) บทบาทหน้าที่ของบุคคล แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ บทบาทปฐมภูมิ (Primary role) เช่น บทบาททางเพศ ต่อมาคือ บทบาททุติยภูมิ (Secondary role) เป็นบทบาททางสังคมของบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทปฐมภูมิ (คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555) เช่น บทบาทการเป็นมารดา บทบาทการเป็นครู บทบาทการเป็นลูกที่ดี บทบาทเหล่านี้บุคคลต้องทำหน้าที่ตามบทบาทตลอดเวลา และสุดท้าย คือ บทบาทตติยภูมิ (Tertiary role) เป็นบทบาทชั่วคราวที่เกิดขึ้นในบางช่วงของชีวิตที่บุคคลต้องทำหน้าที่ตามบทบาทนั้น เช่น การดำรงบทบาทของนายกรัฐมนตรี การดำรงบทบาทประธานศาลเป็นต้น บทบาทที่กล่าวมานี้มีผลต่อการปรับตัวของบุคคลทั้งสิ้น เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้ตามบทบาทของตนเอง

1.1.2.4 การปรับตัวด้านการพึ่งพาอาศัย (Interdependence mode) การปรับตัวด้านนี้ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การให้ความสำคัญกับสัมพันธ์ภาพซึ่งกันไปตามบริบททางสังคมของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลเอง กลุ่มของบุคคล และสังคม

1.1.3 พฤติกรรมการปรับตัว (Behavior) พฤติกรรมการปรับตัว หมายถึง ผลลัพธ์ของการปรับตัว เป็นการแสดงออกหรือตอบสนองของบุคคลเมื่อได้รับสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม แบ่งได้เป็น 2 แบบ ได้แก่ พฤติกรรมการปรับตัวสำเร็จ (Adaptive response) เป็นพฤติกรรมการตอบสนองในเชิงบวก ส่งเสริมให้เกิดความแข็งแกร่งของบุคคล มุ่งสู่การบรรลุเป้าหมาย การมีชีวิตอยู่รอด (Survival) การเจริญเติบโต (Growth) สามารถสืบเผ่าพันธุ์ให้คงอยู่ มีความก้าวหน้า สามารถปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ (Mastery) และ ๖ พฤติกรรมการปรับตัวที่ไม่มีประสิทธิภาพ (Ineffective responses) เป็นการตอบสนอง/พฤติกรรมต่อสิ่งเร้าในแบบที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดความแข็งแกร่งของระบบ แต่ทำให้ระบบเสียสมดุล ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของการปรับตัวอย่างหนึ่งอย่างใดได้ (คณะพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555)

1.1.4 ระดับการปรับตัว (Adaptive level) ตามแนวคิดทฤษฎีของรอยเชื่อว่า การปรับตัวเป็นการตอบสนองภายในระบบเมื่อมีเหตุการณ์เข้ามากระทบ การปรับตัวมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ภายในและสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งร่างกายจิตใจ อารมณ์ และสังคม ไม่สามารถแยกจากกันได้ บุคคลจะมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดความปกติสุขหรือมีภาวะสุขภาพที่ดี (ศรีธยา มณี และ ยุพาพิน ศิริโพธิ์งาม, 2555) ระดับการปรับตัว แบ่งได้เป็น 3 ระดับ (คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555)

1.1.4.1 ระดับแข็งแรงแรง (Integrated) เป็นระดับที่การปรับตัวของบุคคลขณะที่โครงสร้างและการทำหน้าที่สามารถดำเนินไปได้ด้วยดีอย่างเป็นองค์รวม และสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลได้

1.1.4.2 ระดับทดแทน (Compensatory) เป็นระดับการปรับตัวของบุคคลขณะที่กำลังถูกทำลายจากสิ่งเร้าภายนอก ทำให้บุคคลต้องมีการปรับตัว ปรับเปลี่ยนตนเอง เพื่อรักษาภาวะสมดุลของร่างกาย

1.1.4.3 ระดับเสียสมดุล (Compromised) เป็นระดับการปรับตัวที่ร่างกายไม่สามารถกลับคืนสู่ภาวะสมดุลได้ หรือล้มเหลว ทำให้กระทบต่อภาวะสุขภาพและการดำรงชีวิตการทำงาน การทำหน้าที่

1.2 สิ่งแวดล้อม (Environment)

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบ ๆ ทั้งภายในและภายนอกบุคคล ซึ่งส่งผลต่อการปรับตัวของบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อม (Ursavaş, Karayurt & İşeri, 2014; Jacqueline, 2009) ในที่นี้จะเรียกสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อบุคคลนี้ว่า “สิ่งเร้า (Stimuli)” สิ่งเร้า (Stimuli) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นให้บุคคลมีการตอบสนอง หรือ เป็นสิ่งที่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบบุคคลกับสิ่งแวดล้อม สิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่

1.2.1 สิ่งเร้าตรง (Focal stimuli) หมายถึง สิ่งที่มากระทบบุคคลโดยตรงและส่งผลให้บุคคลนั้นมีการตอบสนองต่อสิ่งนั้นในทันทีทันใด (Jacqueline, 2009) เช่นการเกิดโรค หรือการเจ็บป่วยในคน เช่น โรคมะเร็งเต้านม โรคไต ฯลฯ

1.2.2 สิ่งเร้าร่วม (Contextual stimuli) เป็นสิ่งเร้าที่อยู่เบื้องหลัง แต่เสริมสร้างหรือมีส่วนร่วมให้สิ่งเร้าตรงมีผลกระทบต่อบุคคลมากขึ้นหรือลดลง เช่น การรักษาด้วยรังสีในผู้ป่วยมะเร็งหรือการล้างไตในผู้ป่วยไตวายเรื้อรัง

1.2.3 สิ่งเร้าแฝง (Residual stimuli) หมายถึง สิ่งเร้าที่มากระทบบุคคลแล้วไม่ทราบปัจจัยที่มากระทบต่อบุคคลชัดเจนแต่อาจส่งผลกระทบต่อบุคคลโดยไม่ทราบหรือระบุความรุนแรงได้แน่ชัด เช่น ความเชื่อในการรักษาด้วยยาผีบอกในคนไข้มะเร็งระยะสุดท้าย ความเชื่อที่บอกต่อกันมาเรื่องการกินสมุนไพรเพื่อขับน้ำในคนไข้โรคไตวายเรื้อรัง เป็นต้น

1.3 สุขภาพ (Health)

สุขภาพ ในแนวคิดของรอย หมายถึง ความคาดหวังของมิติการเป็นอยู่ของบุคคล การแสดงออกถึงสุขภาพและการเจ็บป่วยตามสภาพที่บุคคลเป็นอยู่จริง (Ursavaş, Karayurt & İşeri, 2014; Jacqueline, 2009) สุขภาพ คือ ภาพสะท้อนที่เป็นสัญลักษณ์ของระบบการปรับตัวที่มีการเจริญเติบโต หรือพัฒนาขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สุขภาพ เป็นกระบวนการปรับตัวที่ลักษณะเป็นองค์รวม ทำให้ระบบการปรับตัวที่มีความแข็งแกร่ง บรรลุเป้าหมาย คือ การมีชีวิตอยู่รอด เจริญเติบโต สามารถสืบเผ่าพันธุ์ให้คงอยู่ มีความก้าวหน้า และสามารถปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามต้องการได้ (คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555)

1.4 การพยาบาล (Nursing)

การพยาบาล เป็น ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของบุคคลโดยนำความรู้เชิงวิทยาศาสตร์สู่การปฏิบัติการพยาบาลโดยมีเป้าประสงค์หลักเพื่อให้บุคคลเกิดการปรับตัวได้ (Ursavaş, Karayurt & İşeri, 2014; Jacqueline, 2009) จนบรรลุเป้าหมายของการมีชีวิตอยู่รอด และสามารถปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามต้องการได้ โดยใช้กระบวนการพยาบาลตามขั้นตอนที่ Roy เสนอไว้ มี 6 ขั้นตอน (คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555) ได้แก่

1.4.1 การประเมินพฤติกรรมปรับตัว (Assessment of behavior) หมายถึง รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล ในเรื่องของการปรับตัวจากนั้นพยาบาลจึงตัดสินใจว่าพฤติกรรมที่รวบรวมได้นั้นเป็นพฤติกรรมที่เป็นการปรับตัวได้สำเร็จหรือปรับตัวอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

1.4.2 การประเมินสิ่งเร้า (Assessment of stimuli) เป็นขั้นตอนในการค้นหาสิ่งเร้าตรง สิ่งเร้าร่วม หรือสิ่งเร้าแฝง โดยเฉพาะสิ่งเร้าตรงเนื่องจากส่งผลกระทบต่อระบบของบุคคลมากที่สุด ผู้ประเมินจึงต้องรอบคอบ และต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งเร้าประเภทต่าง ๆ

1.4.3 การกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาล (Nursing diagnosis) เป็นขั้นที่พยาบาลตัดสินใจว่าสถานการณ์ปรับตัวของระบบปรับตัวกลุ่มใด เรื่องใดไม่มีประสิทธิภาพ โดยต้องระบุพฤติกรรมที่สังเกตได้ควบคู่ไปด้วย

1.4.4 การกำหนดเป้าหมายการพยาบาล (Goal setting) เป็นข้อความที่บอกชัดเจนว่าผลลัพธ์ที่เป็นพฤติกรรม หรือการตอบสนองที่ควรเกิดขึ้นและเป็นผลจากการปฏิบัติการเพื่อช่วยเหลือให้บุคคลปรับตัวได้คืออะไร

1.4.5 การกำหนดการบำบัดทางการพยาบาล (Intervention) การกำหนดเป้าหมายทางการพยาบาล เป็นการกำหนดว่าพยาบาลจะทำอะไรบ้างเพื่อทำให้บุคคลหรือกลุ่มคนมีการปรับตัวได้สำเร็จ

1.4.6 การประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายภายหลังจากที่พยาบาลปฏิบัติการพยาบาลแล้วพยาบาลต้องประเมินพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของผู้ป่วยอีกครั้ง โดยพิจารณาจากพฤติกรรมของระบบการปรับตัวเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นุสรุา เเทงวืเศช (2564) ได้ศึทศษา ผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อธุรกิจขนส่งสินค้า ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึทศษาโครงสร้างรายได้และรายจ่ายของธุรกิจขนส่งสินค้าก่อนและหลังสถานการณ์ โควิด-19 และ 2. สอบถามถึงผลกระทบจากสถานการณ์ โควิด-19 ต่อธุรกิจขนส่งสินค้า โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการขนส่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก จำนวน 60 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยผลการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างรายได้และรายจ่ายจากการให้บริการขนส่งสินค้าก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 พบว่า รายได้รวมก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 เท่ากับ 372,000.00 และ 276,250.00 บาท ตามลำดับ ซึ่งลดลงจากเดิม จำนวน 95,750 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.74 นอกจากนี้ด้านรายจ่ายรวมก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 เท่ากับ 266,400.00 และ 234,000.00 บาท ตามลำดับ ซึ่งลดลงจากเดิม จำนวน 32,400 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.16 ในส่วนของผลกระทบทางด้านการขนส่งสินค้าหลังการเกิดสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ผลกระทบมากที่สุดคือ จำนวนรอบการทำงาน เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่เน้นส่งสินค้าออกนอกประเทศเพราะรายได้ดี และมีสินค้าที่รอการขนส่งไปยังนอกประเทศจำนวนมาก อีกทั้งเมื่อสถานการณ์โควิด-19 ระบาด ทำให้มีการลือคตาวนประเทศจึงไม่สามารถส่งสินค้าออกไปยังนอกประเทศได้

วิฒนะ สุขขวัญ (2563) ได้ศึทศษาทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารที่ปรับตัวในช่วงวิกฤต COVID-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร มีจุดประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึทศษาทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารที่ปรับตัวในช่วงวิกฤต COVID-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึทศษาทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารที่ปรับตัวในช่วงวิกฤต COVID-19 ในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามลักษณะของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร (3) เพื่อศึทศษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยด้านความปลอดภัยที่มีผลต่อทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารที่ปรับตัวในช่วงวิกฤต COVID-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่ใช้บริการร้านอาหารในช่วงวิกฤต COVID-19 จำนวน 400 คนโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบใช้สถิติการทดสอบแบบ t-test ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ LSD และใช้สถิติถดถอยพหุคูณ

(Multiple Regression) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยลักษณะของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศ ต่างกัน ทำให้ ทักษะคิดของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารที่ปรับตัวในช่วงวิกฤต COVID-19 แตกต่างกัน และปัจจัยลักษณะของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน ทำให้ ทักษะคิดของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารที่ปรับตัวในช่วงวิกฤต COVID-19 ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และปัจจัยด้านความปลอดภัย ประกอบด้วย ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านการจัดการ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ไม่มีผลต่อทักษะคิด ยกเว้น ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านส่งเสริมการขาย ที่มีผลต่อทักษะคิดของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารที่ปรับตัวในช่วงวิกฤต COVID-19

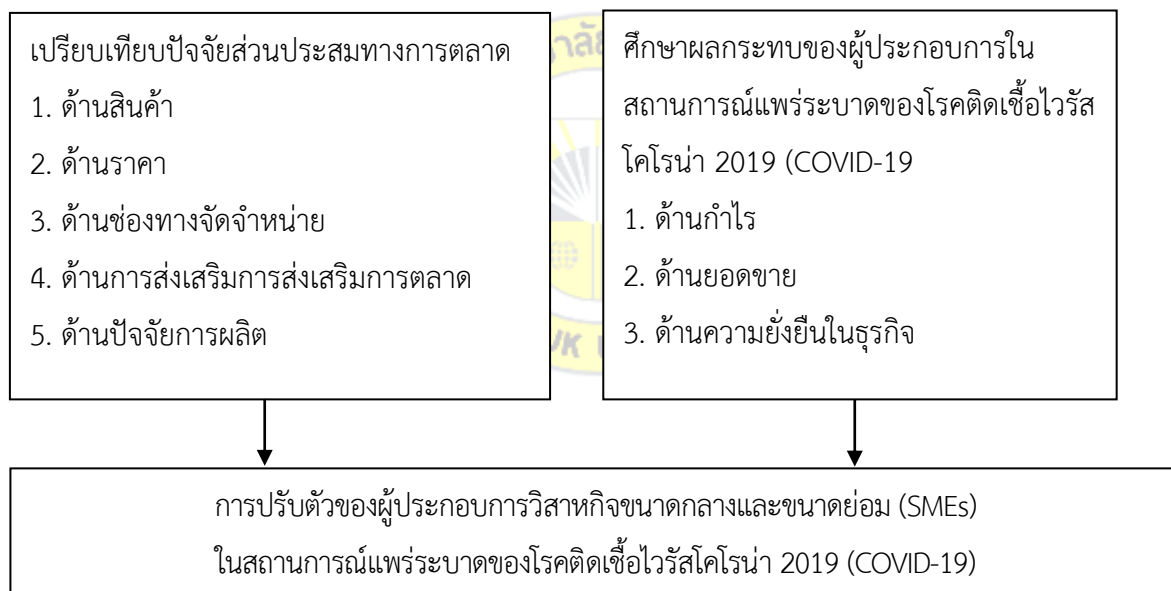
พงษ์มนัส ตีอด (2563) ได้ศึกษาผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการประกอบอาชีพบริการจัดส่งอาหาร มี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาสภาพการทำงานของผู้บริการ ส่งอาหารในสภาวะการเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) ศึกษาความคิดเห็นต่อมาตรการของรัฐบาลและความวิตกกังวลของผู้บริการ ส่งอาหารในสภาวะการเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 โดยผลการวิจัยในประเด็นแรกพบว่า สภาพการทำงานในสภาวะการเกิดโรคระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ได้ เนื่องจากจากตัวผู้ให้บริการส่งอาหารไปยังที่พักเอง มีการป้องกันตัวเองเพื่อไม่ให้มีการติดต่อของโรคระบาด และทางบริษัทมีมาตรการป้องกันต่าง ๆ ออกมาช่วยเหลือ เช่น ให้เว้นระยะและเลี่ยงการสัมผัส เป็นต้น ส่งผลให้การบริการส่งอาหารไปยังที่พักยังคงที่จะดำเนินการประกอบอาชีพต่อไปได้เป็นจำนวนมาก ด้านมาตรการบริหารจัดการสถานการณ์ที่ดี และมาตรการที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย พบว่ารัฐบาลยังไม่สามารถที่จะจัดการและทำให้ประชาชนเข้าถึงมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลได้ง่าย อีกทั้งในประเด็นเรื่องของความวิตกกังวลพบว่าส่วนใหญ่ผู้ให้บริการส่งอาหารมีความกังวลในด้านเศรษฐกิจมากที่สุด เห็นได้ว่าการเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างไม่เพียงแต่ในประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้นโดยส่งผลกระทบทุกประเทศทั่วโลก ดังนั้นหากการแก้ปัญหาวิกฤตจึงต้องร่วมกันแก้ปัญหาโดยประชาชนทุกคนทั่วโลกเพื่อเป็นการยับยั้งการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

สมทรัพย์ ไชยนิคม (2554) ได้ศึกษาผลกระทบของความสามารถในการประกอบการที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบการโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความมุ่งมั่นทะเยอทะยาน และด้านความสามารถหาโอกาสในวิกฤต และมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีผลการดำเนินงานโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา โดยสรุปความสามารถในการประกอบการมีความสัมพันธ์

กับผลการดำเนินงานผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินธุรกิจ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาผู้ประกอบการให้มีประสิทธิภาพเพื่อดำเนินกิจการให้ประสบความสำเร็จต่อไป

Coibion, Gorodnichenko, and Weber (2020) ศึกษาฐานข้อมูลของ Nielsen Homescan ซึ่งได้จากการสำรวจครัวเรือนในสหรัฐอเมริกา และพบว่าการแพร่ระบาดของโรคไวรัสส่งผลกระทบต่ออัตราการว่างงานในสหรัฐสูงกว่าตัวเลขทางการของการยื่นขอเงินช่วยเหลือผู้ว่างงานเนื่องจากแรงงานที่ตกงานส่วนหนึ่งไม่ถูกนับว่าอยู่ในตลาดแรงงานเพราะไม่ได้กำลังมองหาใหม่ในระยะเวลาสั้น ดังนั้น ตัวเลขสถิติอัตราการว่างงานจะเพิ่มขึ้นแค่เพียงราว ๆ ร้อยละ 2 แม้ว่าในความเป็นจริงแรงงานกว่าร้อยละ 7 ออกจากตลาดแรงงาน

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ได้แบ่งวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจดทะเบียนแบบนิติบุคคล จำนวน 571,661 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อม, 2563)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยสุตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 10 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบง่าย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อคำถามสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบเพียงข้อเดียว (check list)

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร (rating scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียด เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีของปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามจากกรอบแนวคิด เรื่องความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการด้านปัจจัยการผลิตด้านการตลาดในประเทศและต่างประเทศ ด้านการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านสินค้า ด้านราคา ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขาย

3. นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นมาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยได้หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและจุดมุ่งหมายของการวิจัยโดยหาค่า IOC เพื่อหาผลรวมของคะแนนของคำถามแต่ละข้อของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทั้งหมดข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.33 ถึง 1.0 ถือว่า 1 ข้อยังต้องปรับปรุงและใช้ได้เป็นส่วนใหญ่ผู้วิจัยได้วิจัยโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

+1 หมายความว่าเมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา

0 หมายความว่าเมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา

-1 หมายความว่าเมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา

จากการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.33 ถึง 1.00 จำนวน 1 ข้อ และได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะส่วนค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 จำนวน 7 ข้อ ถือว่าคำถามนั้นใช้ได้แล้ว

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 ราย เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability of the Test) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Alpha Cronbach Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น 0.86

5. แจกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด

การตรวจสอบเครื่องมือ

การตรวจสอบเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่จะศึกษา การตรวจสอบความเชื่อมั่น ผู้วิจัยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ครอนครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่เป็นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิจาก แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2554 ถึง ธันวาคม 2554 โดยแบบสอบถามจะ แจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง ทำการรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบแล้ว ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.5.2 คะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ยโดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย จากเกณฑ์ของ (ลิ้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2551) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง	ค่อนข้างเห็นด้วย
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง	ระดับปานกลาง/ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง	ไม่เห็นด้วย

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบสมมติฐานทั้งห้าข้อจะทำการทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

วิธีการทางสถิติที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้แบ่งได้ 2 ประเภทได้แก่

3.6.1 การรายงานผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.6.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) คือ สถิติทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจดทะเบียนแบบนิติบุคคลจำนวน 571,661 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อม, 2563) ได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยสูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 10 เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ตอนที่ 2 ผลกระทบของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อคำถามสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	248	62
หญิง	152	38
รวม	400	100
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	42	11
31-40 ปี	54	14
41-50 ปี	210	53
มากกว่า 50 ปี	94	24
รวม	400	100
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	8	2
มัธยมศึกษา	69	17
ปวช/ปวส.	102	26
ปริญญาตรีขึ้นไป	221	55
รวม	400	100
ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ		
ต่ำกว่า 10 ปี	30	8
11-15 ปี	173	43
16-20 ปี	152	38
21 ปีขึ้นไป	45	11
รวม	400	100

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบธุรกิจ		
บุคคลธรรมดา	46	12
คณะบุคคลที่มีโชนิติบุคคล	48	12
ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีโชนิติบุคคล	28	7
ห้างหุ้นส่วนจำกัด/บริษัทจำกัด	278	70
รวม	400	100
ประเภทการดำเนินงาน		
กิจการผลิตสินค้า	67	17
กิจการให้บริการ	81	20
กิจการค้าส่ง	78	20
กิจการค้าปลีก	174	44
รวม	400	100
มูลค่าสินทรัพย์ถาวร		
1-50 ล้านบาท	358	90
51-100 ล้านบาท	42	10
101-150 ล้านบาท	0	0
151-200 ล้านบาท	0	0
รวม	400	100
จำนวนพนักงาน		
1-15 คน	181	45
16-25 คน	108	27
26-50 คน	99	25
51-200 คน	12	3
รวม	400	100

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ		
1-5 ปี	80	20
6-10 ปี	188	47
11-20 ปี	103	26
21 ปีขึ้นไป	29	7
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 248 คน คิดเป็น ร้อยละ 62 และเป็นเพศหญิง จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 41-50 ปีมากที่สุดจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมามีการศึกษา ปวช./ปวส. จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17 และ ต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ 11-15 ปี ปีมากที่สุดจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43 รองลงมา ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ 16-20 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38 ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ตามลำดับ

จำแนกตามรูปแบบธุรกิจ ห้างหุ้นส่วนจำกัด/บริษัทจำกัด มากที่สุดจำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมา คณะบุคคลที่มีโชินติบุคคล จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12 บุคคลธรรมดา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีโชินติบุคคลจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7 ตามลำดับ

ประเภทการดำเนินงานกิจการค้าปลีก มากที่สุดจำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมา ประเภทการดำเนินงานกิจการให้บริการ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ประเภทการดำเนินงานกิจการค้าส่ง จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ประเภทการดำเนินงานกิจการผลิตสินค้าจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ตามลำดับ

มูลค่าสินทรัพย์ถาวร1-50 ล้านบาท มากที่สุดจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมา 51-100 ล้านบาท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

จำนวนพนักงาน 1-15 คน มากที่สุดจำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาจำนวนพนักงาน 16-25 คน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27 จำนวนพนักงาน 26-50 คนจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25 จำนวนพนักงาน 51-200 คน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ 6-10 ปี มากที่สุดจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมาประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ 11-20 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ 1-5 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลกระทบของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละผลกระทบของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลกระทบของผู้ประกอบการ	จำนวน	ร้อยละ
ผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจ		
ลดลง	334	84
เท่าเดิม	66	17
เพิ่มขึ้น	0	0
รวม	400	100
ยอดขายจากการดำเนินธุรกิจ		
ลดลง	357	89
เท่าเดิม	43	11
เพิ่มขึ้น	0	0
รวม	400	100
ความยั่งยืนในธุรกิจ		
ลดลง	358	90
เท่าเดิม	42	11
เพิ่มขึ้น	0	0
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างมีผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจ ลดลง มากที่สุดจำนวน 334 คน คิดเป็นร้อยละ 84 ผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจเท่าเดิม จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17ตามลำดับ

ยอดขายจากการดำเนินธุรกิจ ลดลง มากที่สุดจำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 89 ยอดขายจากการดำเนินธุรกิจ เท่าเดิม จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11ตามลำดับ

ความยั่งยืนในธุรกิจลดลง มากที่สุดจำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 90 ยอดขายจากการดำเนินธุรกิจ เท่าเดิม จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

การปรับตัวด้านสินค้าและบริการ	\bar{X}	SD	ระดับความสำคัญ
1. การปรับตัวจากการที่สินค้าและบริการที่เคยมีอยู่ในตลาดหายไปจากการหยุดผลิตและหยุดบริการจากรัฐบาลที่ให้นโยบายทางสังคม (Social Distancing)	3.61	0.90	มาก
2. การปรับตัวต่อความต้องการในสินค้าและบริการที่ลดลงจากการที่ผู้บริโภคเกิดการตกใจในวิกฤต ความไม่มั่นใจในนโยบายทางเศรษฐกิจ และการเลิกจ้างงานจากการปิดกิจการชั่วคราว	3.92	0.65	มาก
3. การผลิตสินค้าและบริการลดลงจึงต้องปิดกิจการชั่วคราวเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและรักษาสภาพคล่องไว้รอให้สภาพเศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัว	4.22	0.74	มาก
รวม	3.91	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่าการปรับตัวด้านสินค้าและบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, $SD=0.76$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การผลิตสินค้าและบริการลดลงจึงต้องปิดกิจการชั่วคราวเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและรักษาสภาพคล่องไว้รอให้สภาพเศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

(\bar{X} =4.22, SD=0.74) รองลงมาการปรับตัวต่อความต้องการในสินค้าและบริการที่ลดลงจากการที่ผู้บริโภคเกิดการตกใจในวิกฤต ความไม่มั่นใจในนโยบายทางเศรษฐกิจ และการเลิกจ้างงานจากการปิดกิจการชั่วคราว (\bar{X} =3.92, SD=0.65) การปรับตัวจากการที่สินค้าและบริการที่เคยมีอยู่ในตลาดหายไปจากการหยุดผลิตและหยุดบริการจากนโยบายรัฐบาลที่ให้เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) (\bar{X} =3.61, SD=0.90) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานครด้านการปรับตัวด้านราคา

การปรับตัวด้านราคา	\bar{X}	SD	ระดับความสำคัญ
1. รายการสินค้าใดที่มีอยู่ใน คลังสินค้าแต่ลูกค้าไม่ต้องการ ให้ถือโอกาสลดราคาและเปลี่ยน (Stock Keeping Unit) เหล่านั้นให้เป็นเงินสดเพื่อเสริมสภาพคล่อง และลดภาระของสินค้าคงคลัง ทั้งในแง่ของเงินลงทุนและพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้า	3.77	0.66	มาก
2. ลดความหลากหลายของรายการสินค้า (Stock Keeping Unit) ให้มีจำนวนรายการน้อยลงในขณะที่แต่ละรายการจะมีปริมาณสำรองได้มากขึ้น เลือกสั่งสินค้าและเก็บสต็อกสินค้าเฉพาะรายการที่ขายดี เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสินค้าคงคลัง	3.39	0.79	ปานกลาง
รวม	3.58	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่าการปรับตัวด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.58, SD=0.72) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า รายการสินค้าใดที่มีอยู่ใน คลังสินค้าแต่ลูกค้าไม่ต้องการ ให้ถือโอกาสลดราคาและเปลี่ยน (Stock Keeping Unit) เหล่านั้นให้เป็นเงินสดเพื่อเสริมสภาพคล่อง และลดภาระของสินค้าคงคลัง ทั้งในแง่ของเงินลงทุนและพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้า ค่าเฉลี่ยสูงสุด (\bar{X} =3.77, SD=0.66) รองลงมาเป็นการลดความหลากหลายของรายการสินค้า (Stock Keeping Unit) ให้มีจำนวนรายการน้อยลงในขณะที่แต่ละรายการจะมีปริมาณสำรองได้มากขึ้น เลือกสั่งสินค้าและเก็บ

สต็อกสินค้าเฉพาะรายการที่ขายดี เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสินค้าคงคลังลง ($\bar{X}=3.39$, $SD=0.79$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขต กรุงเทพมหานครด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

การปรับตัวด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	\bar{X}	SD	ระดับความสำคัญ
1. ปรับระบบในการสั่งซื้อสินค้ากับซัพพลายเออร์ให้มีความเหมาะสม รวมถึงเจรจาตกลงเงื่อนไขในการชระสินค้าให้สอดคล้องกับรูปแบบในการสั่งซื้อ ทบทวนวิธีการในการสั่งซื้อจากระบบอัตโนมัติให้อยู่ในการตัดสินใจที่เหมาะสม	3.58	0.93	มาก
2. การวางแผนเพื่อปรับ กระบวนการในการทำงาน เช่น การใช้รูปแบบการขายสินค้าออนไลน์ หรือ การซื้ออาหารกลับไปทานที่บ้านทดแทนการทำงานที่ร้าน	4.38	0.69	มาก
3. จัดสรรพนักงานที่มีหน้าที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ที่ต้องหยุดดำเนินการ อาทิ พนักงานขายหน้าร้านที่ให้บริการลูกค้าที่ไม่สามารถทำได้จากการให้เว้นระยะห่างทางสังคม ให้ปรับเปลี่ยนมาทำ กิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำได้ เช่น กิจกรรมการจัดส่ง การรับคำสั่งซื้อออนไลน์ เป็นต้น	2.88	0.80	ปานกลาง
รวม	3.61	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่าการปรับตัวด้านช่องทางการจัดจำหน่ายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$, $SD=0.80$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การวางแผนเพื่อปรับ กระบวนการในการทำงาน เช่น การใช้รูปแบบการขายสินค้าออนไลน์ หรือ การซื้ออาหารกลับไปทานที่บ้านทดแทนการทำงานที่ร้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.38$, $SD=0.84$) รองลงมาเป็นการปรับระบบในการสั่งซื้อสินค้ากับซัพพลายเออร์ให้มีความเหมาะสม รวมถึงเจรจาตกลงเงื่อนไขในการชระสินค้าให้สอดคล้องกับรูปแบบในการสั่งซื้อ ทบทวนวิธีการในการสั่งซื้อจากระบบอัตโนมัติให้อยู่ในการตัดสินใจที่เหมาะสม ($\bar{X}=3.58$, $SD=0.93$) จัดสรรพนักงานที่มีหน้าที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ที่ต้องหยุดดำเนินการ อาทิ พนักงานขายหน้าร้านที่ให้บริการลูกค้าที่ไม่สามารถทำได้จากการให้เว้นระยะห่างทางสังคม ให้

ปรับเปลี่ยนมาทำ กิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำได้ เช่น กิจกรรมการจัดส่ง การรับคำสั่งซื้อออนไลน์ เป็นต้น ($\bar{X}=2.88$, $SD=0.80$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขต กรุงเทพมหานครด้านการปรับตัวด้านการตลาด

การปรับตัวด้านการส่งเสริมด้านการตลาด	\bar{X}	SD	ระดับความสำคัญ
1. สื่อสารกับซัพพลายเออร์อย่างทันท่วงทีในการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	3.3 2	1.4 1	ปานกลาง
2. การปรับรูปแบบในการดำเนินธุรกิจให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล เช่น การปรับให้ใช้รูปแบบแพลตฟอร์มออนไลน์ในการทำธุรกิจ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ ที่ทันสมัย หรือการมองหาพันธมิตรเข้ามาช่วยดำเนินกิจกรรมที่ SMEs ไม่มีความถนัด	2.5 2	0.6 7	ปานกลาง
รวม	2.9 2	1.0 4	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่าการปรับตัวด้านการส่งเสริมด้านการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.92$, $SD=1.04$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าสื่อสารกับซัพพลายเออร์อย่างทันท่วงทีในการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.32$, $SD=1.41$) รองลงมาการปรับรูปแบบในการดำเนินธุรกิจให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล เช่น การปรับให้ใช้รูปแบบแพลตฟอร์มออนไลน์ในการทำธุรกิจ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ ที่ทันสมัย หรือการมองหาพันธมิตรเข้ามาช่วยดำเนินกิจกรรมที่ SMEs ไม่มีความถนัด ($\bar{X}=2.52$, $SD=0.67$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการ
ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขต
กรุงเทพมหานครด้านการปรับตัวด้านปัจจัยการผลิต

การปรับตัวด้านปัจจัยการผลิต	\bar{X}	SD	ระดับ ความสำคัญ
1. ปรับจำนวนพนักงานที่ทำหน้าที่ในการทำงานให้ เหมาะสม กับพื้นที่เพื่อลดโอกาสในการแพร่เชื้อไวรัส โดยเฉพาะในช่วงโมงไม่เร่งด่วน จำเป็น อาจลดเวลาในการ ปฏิบัติงาน และให้พนักงานทำงานในพื้นที่ที่ไม่ ติดต่อกับ พนักงานคนอื่น	2.70	0.76	ปานกลาง
2. อบรมให้พนักงานเข้าใจถึงการเว้นระยะห่างทางสังคม อย่างน้อย 1 เมตร ระหว่างการทำงานในพื้นที่ปฏิบัติงาน สำหรับพนักงาน ที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติงานระยะใกล้ ให้มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอย่าง คร่งครัด	3.60	0.89	มาก
3. เหลื่อมระยะเวลาในการทำงานให้ยาวนานขึ้น เพื่อลด จำนวนคนงานต่อช่วงเวลา ลดโอกาสในการติดเชื้อ	3.45	0.52	ปานกลาง
รวม	3.25	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่าการปรับตัวด้านปัจจัยการผลิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.25$, $SD=0.72$) พิจารณารายด้านพบว่า การอบรมให้พนักงานเข้าใจถึงการเว้นระยะห่างทางสังคม อย่าง
น้อย 1 เมตร ระหว่างการทำงานในพื้นที่ปฏิบัติงาน สำหรับพนักงาน ที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติงาน
ระยะใกล้ให้มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอย่าง คร่งครัด ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.60$, $SD=0.89$) ลงมา
เหลื่อมระยะเวลาในการทำงานให้ยาวนานขึ้น เพื่อลด จำนวนคนงานต่อช่วงเวลา ลดโอกาสในการติด
เชื้อ ($\bar{X}=3.45$, $SD=0.52$) การปรับจำนวนพนักงานที่ทำหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสม กับพื้นที่เพื่อ
ลดโอกาสในการแพร่เชื้อไวรัส โดยเฉพาะในช่วงโมงไม่เร่งด่วน จำเป็น อาจลดเวลาในการปฏิบัติงาน
และให้พนักงานทำงานในพื้นที่ที่ไม่ ติดต่อกับพนักงานคนอื่น ($\bar{X}=2.70$, $SD=0.76$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร ของ การปรับตัวของผู้ประกอบการรายด้าน

การปรับตัวของผู้ประกอบการ	\bar{X}	SD	ระดับความสำคัญ
1. การปรับตัวด้านสินค้าและบริการ	3.91	0.76	มาก
2. การปรับตัวด้านราคา	3.58	0.72	มาก
3. การปรับตัวด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.61	0.80	มาก
4. การปรับตัวด้านการส่งเสริมด้านการตลาด	2.92	1.04	ปานกลาง
5. การปรับตัวด้านปัจจัยการผลิต	3.25	0.72	ปานกลาง
รวม	3.45	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่าการปรับตัวของผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =3.45, SD=0.81) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การปรับตัวด้านสินค้าและบริการค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (\bar{X} =3.91, SD=0.76) รองลงมา การปรับตัวด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (\bar{X} =3.61, SD=0.80) การปรับตัวด้านราคา (\bar{X} =3.58, SD=0.72) การปรับตัวด้านปัจจัยการผลิต (\bar{X} =3.25, SD=0.72) การปรับตัวด้านการส่งเสริมด้านการตลาด (\bar{X} =2.92, SD=1.04) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

การปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)	เพศผู้ตอบ	จำนวน	\bar{X}	SD	F	Sig.
ด้านสินค้าและบริการ	1) ชาย	248	3.89	0.18	1.65	0.19
	2) หญิง	152	3.94	0.20		
ด้านราคา	1) ชาย	248	3.63	0.26	6.47	0.01*
	2) หญิง	152	3.50	0.24		
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	1) ชาย	248	3.63	0.23	1.93	0.16
	2) หญิง	152	3.57	0.12		
ด้านการส่งเสริมด้านการตลาด	1) ชาย	248	3.63	0.23	1.93	0.16
	2) หญิง	152	3.57	0.12		
ด้านปัจจัยการผลิต	1) ชาย	248	3.20	0.21	6.50	0.01*
	2) หญิง	152	3.32	0.14		
รวม	1) ชาย	248	3.60	0.06	0.52	0.47
	2) หญิง	152	3.58	0.03		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบเพศกับการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพศชายและเพศหญิงมีการปรับตัว ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างกันในด้านราคาและด้านปัจจัยการผลิต โดยเพศชายมีการปรับตัวด้านราคาสูงกว่าเพศหญิง ขณะที่เพศหญิงมีการปรับตัวด้านปัจจัยการผลิตสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพศชายและเพศหญิงมีการปรับตัวด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมด้านการตลาดไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

การเปรียบเทียบการปรับตัวของ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม (SMEs)	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	0.73	4	0.24	4.64	0.00*
	ภายในกลุ่ม	21.0	396	0.05		
	รวม	21.73	400			
การศึกษา สูงสุด (ผู้บริหารกิจการ)	ระหว่างกลุ่ม	0.39	4	0.13	2.46	0.06
	ภายในกลุ่ม	21.34	396	0.05		
	รวม	21.73	400			
ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ	ระหว่างกลุ่ม	0.94	4	0.31	5.98	0.00*
	ภายในกลุ่ม	20.79	396	0.05		
	รวม	21.73	400			
รูปแบบธุรกิจ	ระหว่างกลุ่ม	0.75	4	0.25	4.71	0.00*
	ภายในกลุ่ม	20.98	396	0.05		
	รวม	21.73	400			
ประเภทการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.69	4	0.23	4.35	0.00*
	ภายในกลุ่ม	21.04	396	0.05		
	รวม	21.73	400			
มูลค่าสินทรัพย์ถาวร	ระหว่างกลุ่ม	1.08	4	0.36	6.96	0.00*
	ภายในกลุ่ม	20.64	396	0.05		
	รวม	21.72	400			
จำนวนพนักงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.62	4	0.20	3.93	0.00*
	ภายในกลุ่ม	21.11	396	0.05		
	รวม	21.73	400			
ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ	ระหว่างกลุ่ม	2.83	4	0.94	19.75	5.90
	ภายในกลุ่ม	18.90	396	0.04		
	รวม	21.72	400			

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อายุ ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ รูปแบบธุรกิจ ประเภท การดำเนินงาน มูลค่าสินทรัพย์ถาวร จำนวนพนักงาน จำนวนพนักงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้สถิติ Scheffé รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4.11 – 4.16

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

การปรับตัวของ ผู้ประกอบการ (SMEs)	\bar{x}	จำแนกตามอายุ			
		ต่ำกว่า 30 ปี	31 – 40 ปี	41 – 50 ปี	มากกว่า 50 ปี
		3.52	3.68	3.57	3.60
ต่ำกว่า 30 ปี	3.52	-	-0.16	-0.05	- 0.08
31 – 40 ปี	3.68		-	0.11	0.08
41 – 50 ปี	3.57			-	- 0.03
มากกว่า 50 ปี	3.60				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การเปรียบเทียบเพศกับการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำแนกตามอายุ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำธุรกิจ

การปรับตัวของ ผู้ประกอบการ (SMEs)		\bar{x}	ประสบการณ์ในการทำธุรกิจ			
			ต่ำกว่า 10 ปี	11 – 15 ปี	16 – 20 ปี	21 ปีขึ้นไป
			3.63	3.57	3.63	3.48
ต่ำกว่า 10 ปี		3.63	-	0.06	0.00*	0.15
11 – 15 ปี		3.57	-	-	- 0.06	0.09
16 – 20 ปี		3.63			-	0.15
21 ปีขึ้นไป		3.48				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การเปรียบเทียบเพศกับการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรูปแบบธุรกิจ

การปรับตัวของ ผู้ประกอบการ(SMEs)	\bar{x}	รูปแบบธุรกิจ			
		บุคคล	คณะบุคคลที่	ห้างหุ้นส่วน	ห้างหุ้นส่วน
		ธรรมดา	มีใช้นิติบุคคล	สามัญที่มีใช้ นิติบุคคล	จำกัด/บริษัท จำกัด
		3.52	3.54	3.50	3.62
บุคคลธรรมดา	3.52	-	0.02	0.02	-0.10
คณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล	3.54		-	0.04	-0.08
ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีใช้นิติบุคคล	3.50			-	-0.12
ห้างหุ้นส่วนจำกัด/บริษัทจำกัด	3.62				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การเปรียบเทียบเพศกับการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำแนกตามรูปแบบธุรกิจ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน

การปรับตัวของ ผู้ประกอบการ(SMEs)	\bar{x}	ประเภทการดำเนินงาน			
		กิจการผลิต สินค้า	กิจการ ให้บริการ	กิจการค้าส่ง	กิจการค้า ปลีก
		3.62	3.55	3.52	3.62
กิจการผลิตสินค้า	3.62	-	0.07	0.10	0.00
กิจการให้บริการ	3.55		-	0.03	-0.07
กิจการค้าส่ง	3.52			-	-0.10
กิจการค้าปลีก	3.62				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่าการเปรียบเทียบเพศกับการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามมูลค่าสินทรัพย์ถาวร

การปรับตัวของ ผู้ประกอบการ (SMEs)	\bar{x}	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร			
		1-50	51-100	101-150	151-200
		ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท	ล้านบาท
		3.61	3.44	0	0
1-50 ล้านบาท	3.61	-	0.17	3.61	3.61
51-100 ล้านบาท	3.44		-	3.44	3.44
101-150 ล้านบาท	0			-	-
151-200 ล้านบาท	0				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 พบว่าการเปรียบเทียบเพศกับการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำแนกตามมูลค่าสินทรัพย์ถาวร ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามจำนวนพนักงาน

การปรับตัวของ ผู้ประกอบการ (SMEs)	\bar{x}	จำนวนพนักงาน			
		1-15 คน	16-25 คน	26-50 คน	51-200 คน
		3.61	3.52	3.61	3.64
1-15 คน	3.61	-	0.09	0.00	0.03
16-25 คน	3.52		-	-0.09	-0.12
26-50 คน	3.61			-	-0.03
51-200 คน	3.64				-

จากตารางที่ 4.16 พบว่า การเปรียบเทียบเพศกับการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำแนกตามจำนวนพนักงาน ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4.17 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการอยู่ในระดับใด	โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการปรับตัวในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แตกต่างกันหรือไม่	โดยรวมแตกต่างกัน

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการอยู่ในระดับปานกลาง และผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการปรับตัวในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยรวมแตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยสุตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 10 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการวิจัยเรื่องนี้ไม่มีข้อค้นพบที่สามารถสรุปได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลกระทบของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจ ลดลง มากที่สุดจำนวน 334 คน คิดเป็นร้อยละ 84 ผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจเท่าเดิม จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ตามลำดับ ยอดขายจากการดำเนินธุรกิจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมียอดขายจากการดำเนินธุรกิจ ลดลง มากที่สุดจำนวน 357คน คิดเป็นร้อยละ 89 ยอดขายจากการดำเนินธุรกิจ เท่าเดิม จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ตามลำดับ ด้านความยั่งยืนในธุรกิจพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีด้านความยั่งยืนในธุรกิจลดลง มากที่สุดจำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 90 ยอดขายจากการดำเนินธุรกิจ เท่าเดิม จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ตามลำดับ

การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

การปรับตัวด้านสินค้าและบริการ พบว่าการปรับตัวด้านสินค้าและบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, $SD=0.76$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การผลิตสินค้าและบริการลดลงจึงต้องปิด

กิจการชั่วคราวเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและรักษาสภาพคล่องไว้รอให้สภาพเศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.22$, $SD=0.74$) รองลงมาการปรับตัวต่อความต้องการในสินค้าและบริการที่ลดลงจากการที่ผู้บริโภคเกิดการตกใจในวิกฤต ความไม่มั่นใจในนโยบายทางเศรษฐกิจ และการเลิกจ้างงานจากการปิดกิจการชั่วคราว ($\bar{X}=3.92$, $SD=0.65$) การปรับตัวจากการที่สินค้าและบริการที่เคยมีอยู่ในตลาดหายไปจากการหยุดผลิตและหยุดบริการจากนโยบายรัฐบาลที่ให้เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ($\bar{X}=3.61$, $SD=0.90$) ตามลำดับ

การปรับตัวด้านราคา พบว่าการปรับตัวด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, $SD=0.72$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า รายการสินค้าใดที่มีอยู่ใน คลังสินค้าแต่ลูกค้าไม่ต้องการ ให้ถือโอกาสลดราคาและเปลี่ยน (Stock Keeping Unit) เหล่านั้นให้เป็นเงินสดเพื่อเสริมสภาพคล่อง และลดภาระของสินค้าคงคลัง ทั้งในแง่ของเงินลงทุนและพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.77$, $SD=0.66$) รองลงมาเป็นการลดความหลากหลายของรายการสินค้า (Stock Keeping Unit) ให้มีจำนวนรายการน้อยลงในขณะที่แต่ละรายการจะมีปริมาณสำรองได้มากขึ้น เลือกส่งสินค้า และเก็บสต็อกสินค้าเฉพาะรายการที่ขายดี เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสินค้าคงคลังลง ($\bar{X}=3.39$, $SD=0.79$) ตามลำดับ

การปรับตัวด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าการปรับตัวด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$, $SD=0.80$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การวางแผนเพื่อปรับกระบวนการในการทำงาน เช่น การใช้รูปแบบการขายสินค้าออนไลน์ หรือ การซื้ออาหารกลับไปทานที่บ้านทดแทนการทานที่ร้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.38$, $SD=0.84$) รองลงมาเป็นการปรับระบบในการสั่งซื้อสินค้ากับซัพพลายเออร์ให้มีความเหมาะสม รวมถึงเจรจาตกลงเงื่อนไขในการชำระเงินค่าให้สอดคล้องกับรูปแบบในการสั่งซื้อ ทบทวนวิธีการในการสั่งซื้อจากระบบอัตโนมัติให้อยู่ในการตัดสินใจที่เหมาะสม ($\bar{X}=3.58$, $SD=0.93$) จัดสรรพนักงานที่มีหน้าที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ที่ต้องหยุดดำเนินการ อาทิ พนักงานขายหน้าร้านที่ให้บริการลูกค้าที่ไม่สามารถทำได้จากการให้เว้นระยะห่างทางสังคม ให้ปรับเปลี่ยนมาทำ กิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำได้ เช่น กิจกรรมการจัดส่ง การรับคำสั่งซื้อออนไลน์ เป็นต้น ($\bar{X}=2.88$, $SD=0.80$) ตามลำดับ

การปรับตัวด้านการส่งเสริมด้านการตลาด พบว่าการปรับตัวด้านการส่งเสริมด้านการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.92$, $SD=1.04$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าสื่อสารกับซัพพลายเออร์อย่างทันท่วงทีในการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.32$, $SD=1.41$) รองลงมาการปรับรูปแบบในการดำเนินธุรกิจให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล เช่น การปรับให้ใช้รูปแบบแพลตฟอร์มออนไลน์ในการทำธุรกิจ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ ที่ทันสมัย หรือ การมองหาพันธมิตรเข้ามาช่วยดำเนินกิจกรรมที่ SMEs ไม่มีความถนัด ($\bar{X}=2.52$, $SD=0.67$) ตามลำดับ

การปรับตัวด้านปัจจัยการผลิต พบว่าการปรับตัวด้านปัจจัยการผลิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.25$, $SD=0.72$) พิจารณารายด้านพบว่า การอบรมให้พนักงานเข้าใจถึงการเว้นระยะห่างทางสังคม อย่างน้อย 1 เมตร ระหว่างการทำงานในพื้นที่ปฏิบัติงาน สำหรับพนักงาน ที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติงานระยะใกล้ให้มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอย่าง ครึ่งครัด ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.60$, $SD=0.89$) อดลงมาเหลือระยะเวลาในการทำงานให้ยาวนานขึ้น เพื่อลด จำนวนคนงานต่อช่วงเวลาลดโอกาสในการติดเชื้อ ($\bar{X}=3.45$, $SD=0.52$) การปรับจำนวนพนักงานที่ทำหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสม กับพื้นที่เพื่อลดโอกาสในการแพร่เชื้อไวรัส โดยเฉพาะในช่วงไม่เร่งด่วน จำเป็น อาจลดเวลาในการปฏิบัติงาน และให้พนักงานทำงานในพื้นที่ที่ไม่ ติดต่อกับพนักงานคนอื่น ($\bar{X}=2.70$, $SD=0.76$) ตามลำดับ การปรับตัวของผู้ประกอบการพบว่าการปรับตัวของผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.45$, $SD=0.81$)

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การปรับตัวด้านสินค้าและบริการค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.91$, $SD=0.76$) รองลงมา การปรับตัวด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}=3.61$, $SD=0.80$) การปรับตัวด้านราคา ($\bar{X}=3.58$, $SD=0.72$) การปรับตัวด้านปัจจัยการผลิต ($\bar{X}=3.25$, $SD=0.72$) การปรับตัวด้านการส่งเสริมด้านการตลาด ($\bar{X}=2.92$, $SD=1.04$) ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผล

จากสมมติฐานผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการอยู่ในระดับปานกลาง และผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตกรุงเทพมหานครมีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการปรับตัวในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยรวมแตกต่างกัน โดยการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลกระทบของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมียอดขายจากการดำเนินธุรกิจ ลดลง มากที่สุดจำนวน 358 คน คิดเป็น ร้อยละ 90

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูซงค์ สิริพิพัฒน์กุล (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การปรับตัวต่อผลกระทบจากโควิด-19 ของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ.2563 ผลการศึกษาพบว่า การแพร่ระบาดโควิด-19 ส่งผลให้อุปทานและอุปสงค์ที่อยู่อาศัยในภาพรวมปรับตัวลดลง โดย มาตรการล็อกดาวน์ทั้งภายในและต่างประเทศทำให้เศรษฐกิจชะลอตัว ประชาชนเกิดความกังวลและความไม่มั่นคงทางรายได้ ทำให้เกิดการควบคุม

ค่าใช้จ่ายและการลดลงของกำลังซื้อ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน และผลประกอบการของ บริษัทฯ การเลือกใช้กลยุทธ์การปรับตัว 5 ด้าน ได้แก่ กลยุทธ์ด้านการวางแผน ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านการทำงาน องค์กร และด้านการป้องกันโควิด-19 ซึ่งมีการเลือกใช้กลยุทธ์ด้านการตลาด และด้านการวางแผน มากกว่าร้อยละ 50 ของการเลือกใช้กลยุทธ์การปรับตัว บริษัทฯ ทั้ง 3 ขนาด จะมีการเลือกใช้หมวดกลยุทธ์การปรับตัวในลำดับต้นที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ หมวดส่วนประสมทางการตลาด และการวางแผนการลงทุน ในขณะที่ลำดับรองลงมาจะมีความแตกต่างกัน ได้แก่ บริษัทขนาดใหญ่จะเน้นหมวดการกำหนดกลุ่มเป้าหมายและจุดขาย ส่วนบริษัทขนาดกลางจะเน้นหมวดการจัดการสภาพคล่อง ในขณะที่บริษัทขนาดเล็กจะเน้นหมวดการจัดการโควิด-19 มากกว่าขนาดอื่น ๆ จากสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการโดยทำให้กำไรลดลง มีรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนไป ขาดทุนมากขึ้นมีต้นทุนเพิ่มขึ้น มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่ได้รับผลกระทบ หรือมีกำไรมากขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19

การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพศชายและเพศหญิงมีการปรับตัว ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามการศึกษาสูงสุด (ผู้บริหารกิจการ) มีการปรับตัว ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามรูปแบบธุรกิจ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามมูลค่าสินทรัพย์ถาวร ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สอดคล้องกับงานวิจัยของขุนทอง ศาลางาม (2553) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกในเขตเทศบาลเมืองปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบกลยุทธ์การปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ผู้ประกอบการที่มีรายได้ต่างกัน มีกลยุทธ์การปรับตัวแตกต่างกัน จำแนกตามจำนวนพนักงาน ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกันในการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยภัทร พลขโตทัย (2564) เรื่องกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.08 มีอายุ 20-40 ปี ร้อยละ 71.19 สถานภาพสมรส ร้อยละ 44.49 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 54.24 ประสบการณ์ทางธุรกิจ 4-6 ปี ร้อยละ 51.27 และรายได้ต่อเดือน 15,001-30,000 บาท ร้อยละ 59.75 และมีปัจจัยคุณลักษณะของ ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ด้านความต้องการมุ่งความสำเร็จ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความกล้าเสี่ยง 2) กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนวัตกรรม รองลงมา คือ ด้านต้นทุนต่ำ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างความแตกต่างทางการแข่งขัน 3) ผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลางที่มีอายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผา โดยรวมแตกต่างกัน และ 4) ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง โดยรวม อยู่ในระดับสูงมาก

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประเมินการปรับตัวของผู้ประกอบการประเภทอื่น ๆ ในสถานการณ์โควิด-19 ได้

5.3.1.2 สามารถนำข้อมูลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือผู้ประกอบการในการปรับตัวในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้

5.3.1.3 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการวางนโยบาย ของรัฐบาล เพื่อจัดโครงการต่าง ๆ ที่สามารถช่วยเหลือในด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา ด้านการส่งเสริมด้านการตลาด ในสถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในประเทศ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรจะศึกษาให้ครอบคลุมถึงปัจจัยหลาย ๆ ด้านที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ

5.3.2.2 ควรหาวิธีที่ทำให้ผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการลดต้นทุน หรือเพิ่มรายได้เพื่อ สามารถทำให้กิจการดำเนินต่อไปได้

5.3.2.3 ควรจะศึกษาจากผลกระทบโดยตรงที่เป็นประเด็นสำคัญหลัก ๆ ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากด้านสินค้าและบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา ด้านการส่งเสริมด้านการตลาด

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมโรค. (2564). **แนวทางการให้วัคซีนโควิด-19**. กรมควบคุมโรคคุณภาพันธุ์ 2564.
- คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). **หน่วยที่ 7 ทฤษฎีและแนวทางประยุกต์สู่การปฏิบัติ: ทฤษฎีเน้นผู้รับบริการ**. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา Nursing theory. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- दनัย เทียนพุ่ม. (2532). **นักวิสาหกิจผู้ประกอบการในองค์กร**. วารสารคลังสมอง, 77 (พฤศจิกายน 2532) : 72-75
- ดุสิต รุมาคม. (2540). **การบริหารธุรกิจขนาดย่อ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: พิสิกส์เซ็นเตอร์.
- นรรีชต์ ฝันเชียร. (2562). **การส่งเสริมการศึกษาไทยเพื่อรับมือกับโลกยุค VUCA**. ค้น เมื่อ 5 พฤษภาคม 2564 จาก <http://www.truelookpanya.com/blog/content /76134/-blog-teaartedu-teaart>
- นุสรรา เทิงวิเศษ. (2564). **ผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อธุรกิจขนส่งสินค้าในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก**. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2564 จาก <https://maesot.kpru.ac.th/wp-content/uploads/2021/03/>
- ธานินทร์ เอื้ออภิศร. (2560). **มนุษย์จะสร้างทักษะ-การเรียนรู้ใหม่ เพื่อรับมือ 'ความ เปลี่ยนแปลง' ในอนาคตอย่างไร?**. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 25634 จาก <https://thestandard.co/learning-for/>
- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ (พ.ศ.2561-2580)**. ค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2564 จาก <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/08>
- พัชรี โพธิ์หัง. (2550). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ที่ส่งผลต่อชุมชนตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2544). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหน่วยที่ 1-7**. กรุงเทพฯ.
- ศรัณยา มณี และ ยุพาพิน ศิริโพธิ์งาม. (2555). **กรณีศึกษา: การปรับตัวของญาติผู้ดูแล ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ทำงาน นอกบ้าน**. Rama Nurs J, 18 (1),119-133.

- วัฒน์ะ สุขขวัญ. (2563). **ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อร้านอาหารที่ปรับตัวในช่วงวิกฤต COVID-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2542). **ความรู้เกี่ยวกับผู้ประกอบการ**. ค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2564, จาก <http://www.13nr.org/posts/218776>.
- สมทรัพย์ ไชยนิคม. (2554). **ผลกระทบของความสามารถในการประกอบการที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ค้นคว้าอิสระ.สาขาวิชา การจัดการเทคโนโลยีและพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- หทัยภัทร พลชโตทัย. (2564). **กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาในเขตภาคกลาง**. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(9) กันยายน 2564.
- อุตสาหกรรมสาร. (2563). **วารสารกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม**. พิมพ์ปีที่ 63 ฉบับเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม 2563.
- Coibion, Olivier, Yuriy Gorodnichenko, and Michael Weber. (2020). **Labor Markets During the COVID-19 Crisis: A Preliminary View**. NBER Working Paper No. 27017.
- Vanclay et al. (2000). Online retrieval: Prepared for The matic book on Health Review V.2: Environmental and Social Assessment for large dams Contributing Paper Social Impact Assessment. (Online). Abstract from: DIALOG (R) File: dams.org.docs.kbase.contrib.ins220pdf.

แบบสอบถาม

เรื่องการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ

ข้อมูลในแบบสอบถามเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร (rating scale) ดังนั้นขอให้ท่านผู้ตอบแบบสอบถามควรเป็นบุคคลในระดับผู้บริหารผู้จัดการเจ้าของกิจการที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านบริหารธุรกิจเป็นอย่างดีเพื่อข้อมูลที่ได้รับจากท่านทำให้ผลการวิจัยออกมาตรงประเด็นที่ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจทั่วไป

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ส่วนที่ 2 ผลกระทบของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 3 การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านช่วยตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความคิดเห็นของท่านและตรงตามความเป็นจริงมากที่สุดข้อมูลที่ตอบจะถูกเก็บเป็นความลับและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใดและขอพระคุณมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงในการประกอบธุรกิจของท่านมากที่สุด

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) ต่ำกว่า 30 ปี 2) 31-40 ปี
 3) 41-50 ปี 4) มากกว่า 50 ปี

3. การศึกษาสูงสุด (ผู้บริหารกิจการ)

- 1) ต่ำกว่าประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษา
 3) ปวช./ปวส. 4)ปริญญาตรีขึ้นไป

4. ท่านมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจนี้มาแล้วกี่ปี

- 1) ต่ำกว่า 10 ปี 2) 11-15 ปี
 3) 16-20 ปี 4) 21 ปีขึ้นไป

5. รูปแบบธุรกิจ

- 1) บุคคลธรรมดา 2) คณะบุคคลที่มีโชนิติบุคคล
 3) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีโชนิติบุคคล 4) ห้างหุ้นส่วนจำกัด/บริษัทจำกัด

6. ประเภทการดำเนินงาน (ระบุเฉพาะธุรกิจหลักเพียง 1 ข้อเท่านั้น)

- 1) กิจการผลิตสินค้า 2) กิจการให้บริการ
 3) กิจการค้าส่ง 4) กิจการค้าปลีก

7. มูลค่าสินทรัพย์ถาวร (ไม่รวมที่ดิน)

- 1) 1-50 ล้านบาท 2) 51-100 ล้านบาท
 3) 101-150 ล้านบาท 4) 151-200 ล้านบาท

8. จำนวนพนักงาน

- 1) 1-15 คน 2) 16-25 คน
 3) 26-50 คน 4) 51-200 คน

9. ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ (ผู้บริหารกิจการ)

- 1) 1-5 ปี 2) 6-10 ปี
 3) 11-20 ปี 4) 21 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ผลกระทบของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงในการประกอบธุรกิจของท่านมากที่สุด

1. ด้านกำไร

ผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตรงตามข้อใด

- 1) ลดลง 2) เท่าเดิม 3) เพิ่มขึ้น

2. ด้านยอดขาย

ยอดขายจากการดำเนินธุรกิจ ในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

- 1) ลดลง 2) เท่าเดิม 3) เพิ่มขึ้น

3. ด้านความยั่งยืนในธุรกิจ

3.1 ส่วนแบ่งการตลาด

- 1) ลดลง 2) เท่าเดิม 3) เพิ่มขึ้น

3.2 สัดส่วนลูกค้า

- 1) ลดลง 2) เท่าเดิม 3) เพิ่มขึ้น

3.3 ช่องทางการจำหน่าย

- 1) ลดลง 2) เท่าเดิม 3) เพิ่มขึ้น

3.4 การจัดหาวัตถุดิบ

- 1) ลดลง 2) เท่าเดิม 3) เพิ่มขึ้น

ส่วนที่ 3 การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร

ระดับการปรับตัว 5=มากที่สุด 4=มาก 3=ปานกลาง 2=น้อย 1=ไม่มีการปรับตัว/เท่าเดิม

การปรับตัวของผู้ประกอบการ	ระดับการปรับตัว				
	5	4	3	2	1
1) การปรับตัวด้านสินค้าและบริการ					
1.1) การปรับตัวจากการที่สินค้าและบริการที่เคยมีอยู่ในตลาดหายไปจากการหยุดผลิตและหยุดบริการจากนโยบายรัฐบาลที่ให้เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)					
1.2) การปรับตัวต่อความต้องการในสินค้าและบริการที่ลดลงจากการที่ผู้บริโภคเกิดการตกใจในวิกฤต ความไม่มั่นใจในนโยบายทางเศรษฐกิจ และการเลิกจ้างงานจากการปิดกิจการชั่วคราว					
1.3) การผลิตสินค้าและบริการลดลงจึงต้องปิดกิจการชั่วคราวเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและรักษาสภาพคล่องไว้รอให้สภาพเศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัว					
2) การปรับตัวด้านราคา					
2.1) รายการสินค้าใดที่มีอยู่ใน คลังสินค้าแต่ลูกค้าไม่ต้องการ ให้ถือโอกาสลดราคาและเปลี่ยน (Stock Keeping Unit) เหล่านั้นให้เป็นเงินสดเพื่อเสริมสภาพคล่อง และลดภาระของสินค้าคงคลัง ทั้งในแง่ของเงินลงทุนและพื้นที่ในการจัดเก็บสินค้า					
2.2) ลดความหลากหลายของรายการสินค้า (Stock Keeping Unit) ให้มีจำนวนรายการน้อยลงในขณะที่แต่ละรายการจะมีปริมาณสำรองได้มากขึ้น เลือกส่งสินค้าและเก็บสต็อกสินค้าเฉพาะรายการที่ขายดี เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสินค้าคงคลัง					
3) การปรับตัวด้านช่องทางการจัดจำหน่าย					
3.1) ปรับระบบในการสั่งซื้อสินค้ากับซัพพลายเออร์ให้มีความเหมาะสม รวมถึงเจรจาตกลงเงื่อนไขในการซื้อมาให้สอดคล้องกับรูปแบบในการสั่งซื้อ ทบทวนวิธีการในการสั่งซื้อจากระบบอัตโนมัติให้อยู่ในการตัดสินใจที่เหมาะสม					
3.2) การวางแผนเพื่อปรับ กระบวนการในการทำงาน เช่น การใช้รูปแบบการขายสินค้าออนไลน์ หรือ การซื้ออาหารกลับไปทานที่บ้านทดแทนการ					

การปรับตัวของผู้ประกอบการ	ระดับการปรับตัว				
	5	4	3	2	1
ทานที่ร้าน					
3.3) จัดสรรพนักงานที่มีหน้าที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ที่ต้องหยุดดำเนินการ อาทิ พนักงานขายหน้าร้านที่ให้บริการลูกค้าที่ไม่สามารถทำได้จากการให้เว้นระยะห่างทางสังคม ให้ปรับเปลี่ยนมาทำ กิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำได้ เช่น กิจกรรมการจัดส่ง การรับคำสั่งซื้อออนไลน์ เป็นต้น					
4) การปรับตัวด้านการส่งเสริมการตลาด					
4.1) สื่อสารกับซัพพลายเออร์อย่างทันท่วงทีในการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น					
4.2) การปรับรูปแบบในการดำเนินธุรกิจให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล เช่น การปรับให้ใช้รูปแบบแพลตฟอร์มออนไลน์ในการทำธุรกิจ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ ที่ทันสมัย หรือการมองหาพันธมิตรเข้ามาช่วยดำเนินกิจกรรมที่ SMEs ไม่มีความถนัด					
5) การปรับตัวด้านปัจจัยการผลิต					
5.1) ปรับจำนวนพนักงานที่ทำหน้าที่ในการทำงานให้เหมาะสม กับพื้นที่เพื่อลดโอกาสในการแพร่เชื้อไวรัส โดยเฉพาะในช่วงไม่เร่งด่วน จำเป็น อาจลดเวลาในการปฏิบัติงาน และให้พนักงานทำงานในพื้นที่ที่ไม่ ติดต่อกับพนักงานคนอื่น					
5.2)อบรมให้พนักงานเข้าใจถึงการเว้นระยะห่างทางสังคม อย่างน้อย 1 เมตร ระหว่างการทำงานในพื้นที่ปฏิบัติงาน สำหรับพนักงาน ที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติงานระยะใกล้ให้มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอย่าง คร่งครัด					
5.3) เหลือมระยะเวลาในการทำงานให้ยาวนานขึ้น เพื่อลด จำนวนคนงานต่อช่วงเวลา ลดโอกาสในการติดเชื้อ					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวจิตาภา ธัญญรัตน์วานิช
วัน เดือน ปีเกิด	10 ธันวาคม 2525 จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต คณะบริหารธุรกิจ (MBA) สาขาการจัดการทั่วไป, 2548 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการทั่วไป, 2545
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ จังหวัด นนทบุรี
ประสบการณ์ทำงาน	พ.ศ. 2549-2550 ตำแหน่งครู คณะบริหารธุรกิจสถาบันอาชีวศึกษา ศึกษานครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2550-2558 ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาการจัดการ คณะ บริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา จังหวัดบุรีรัมย์ และ จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2558 – ปัจจุบัน ตำแหน่งอาจารย์ประจำ สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ จังหวัดนนทบุรี

